hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Crisisbeheersingsplan HHNK 2020

Auteur
M.J.L. van de Vondervoort

Registratienummer
20.4

Datum
Februari 2020

Versie
1.0

Status
DEFINITIEF – vastgesteld door D&H op 10 maart 2020

Afdeling
Ingenieursbureau

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4

1.1 Karakter crisisbeheersingsplan 4

1.2 Leeswijzer 4

2 Kader crisisbeheersingsplan 6

2.1 Vereisten 6

2.2 Taken en beheergebied 6

2.3 Taken van derden 7

2.4 Criteria voor crisis 8

2.5 Hoofdtaken crisisbeheersingsorganisatie 9

2.6 Bevoegdheden algemene en functionele keten 10

2.7 Bijzondere bevoegdheden bij (dreigende) crisis 13

2.8 Afstemming tussen netwerkpartners 14

2.9 Uitgangspunten voor handelen tijdens crisis 14

3 Crisisbeheersingsorganisatie HHNK 17

3.1 Netwerkkaart taak HHNK 17

3.2 Teams en taakkaarten 18

3.3 Crisisbeheersingsorganisatie HHNK opbouw en werking 18

3.4 Crisiscommunicatie 19

3.5 Opleiden, trainen en oefenen 20

3.6 Integrale crisiszorg en 'crisisuurtje' voor leden Alertteam 21

4 Alarmfasen HHNK 22

4.1 Algemeen 22

4.2 Bestrijdingsorganisatie HHNK schematisch 22

4.3 Uniformering opschalingsstructuur 25

4.4 Alertfase HHNK (Alarmfase 0, dagelijkse routine, verhoogde waakzaamheid) 26

4.5 Alarmfase 1 HHNK (bronbestrijding) 27

4.6 Alarmfase 2 HHNK (bron- en effectbestrijding) 30

4.7 Alarmfase 3 (ernstige waterstaatkundige crisis in één gemeente) 33

4.8 Alarmfase 3 HHNK (ernstige waterstaatkundige crisis, bovenlokaal, meerdere gemeenten) 37

4.9 Alarmfase 4, bovenregionale crisis, meerdere waterschappen 41

4.10 Afschaling 42

4.11 Nazorg 42

4.12 Evaluatie 43

5 Risico's en mogelijke scenario's 45

5.1 Inleiding 45

5.2 Risicoanalyse 46

5.2.1 Waterkeringen 46
5.2.2 Waterkwantiteit 52
5.2.3 Waterkwaliteit 54
5.2.4 Wegbeheer 59
5.2.5 Bedrijfscontinuïteit 59
5.2.6 Stralingsincidenten - Kernongeval 60

5.3 Draaiboeken 61

6 Bijlagen 62

6.1 Lijst van afkortingen 62

6.2 Begrippenlijst 63

6.3 Verzendlijst 69

6.5 HHNK in cijfers 70

6.6 Overzichtskaarten 71

6.7 Netwerkpartners 76

6.9 Meld- en alarmeringsprocedure 80

1 Inleiding

Voor die gevallen waarin de veiligheid of de goede staat van de waterstaatswerken, bijvoorbeeld waterkeringen en oppervlaktewateren, waterzuiveringsinstallaties en wegen, in onmiddellijk en ernstig gevaar is of dreigt te komen, is het noodzakelijk en ook een wettelijke plicht, maatregelen te treffen om onder dergelijke omstandigheden doeltreffend te kunnen optreden. Het dagelijks bestuur van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (hierna: HHNK) stelt een organisatieplan vast, waarin wordt geregeld hoe HHNK zich voorbereidt op (dreigend) gevaar voor de waterstaatswerken en hoe daartegen wordt opgetreden.

1.1 Karakter crisisbeheersingsplan

Het Crisisbeheersingsplan HHNK is te karakteriseren als:
'Een organisatieplan waarin de taken, verantwoordelijkheden, de structuur, de werkwijze en de communicatielijnen zijn beschreven met als doel het waarborgen van een effectieve en efficiënte inzet van mensen en middelen bij situaties waarbij crisisbeheersing noodzakelijk is'.

Een crisisbeheersingsplan is in de eerste plaats bedoeld om structuur te bieden voor het optreden van de crisisbeheersingsorganisatie (hierna: CBO). Het crisisbeheersingsplan beschrijft de procedures voor een tijdige en adequate inzet van mensen en middelen (materiaal en materieel). Bij de bestrijding is ook afstemming en samenwerking met andere overheden, organisaties en instanties van groot belang. Dit plan voorziet in de afstemming met de provincie, plannen van de veiligheidsregio’s, crisis(beheersings)plannen van externe partners en andere (water)beheerders.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het kader geschetst. De taken van HHNK en partners worden beschreven. Aandacht wordt geschonken aan de bevoegdheden van de dijkgraaf, de burgemeester en de voorzitter veiligheidsregio en de wijze waarop afstemming tussen de algemene kolom en de waterkolom plaatsvindt. De uitgangspunten voor het handelen bij crises wordt beschreven.

In hoofdstuk 3 komt de crisisbeheersingsorganisatie van HHNK aan de orde. Het gaat om de indeling van de organisatie, taken en verantwoordelijkheden van de teams en beslismomenten voor opschaling.

Hoofdstuk 4 bevat een beschrijving van de alarmfasen van HHNK. De fasering sluit aan op het landelijke uniformeringvoorstel van de waterschappen. Het maakt inzichtelijk op welk hiërarchisch niveau coördinatie plaatsvindt.
In het kort wordt beschreven hoe deze fasering is afgestemd op de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (GRIP), die wordt gebruikt door de algemene kolom (veiligheidsregio’s[1]) binnen ons beheersgebied.

[1] *Noord-Holland Noord, Zaanstreek–Waterland, Kennemerland en Amsterdam–Amstelland.*

In hoofdstuk 5 staan risico's en mogelijke scenario's voor HHNK met betrekking tot waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit, vaarwegbeheer en een kernongeval in Petten beschreven.

De bijlagen in hoofdstuk 6 bevatten onder andere:
- een lijst van afkortingen en een begrippenlijst;
- HHNK in cijfers;
- kaarten van het gebied
- netwerkpartners
- meld- en alarmeringsprocedure.

2 Kader crisisbeheersingsplan

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu. Dat staat in artikel 21 van de Grondwet. Het voorbereiden op en het bestrijden van een crisis is een wezenlijk onderdeel van die zorg.

2.1 Vereisten

Beheerders van waterstaatswerken zijn op grond van artikel 5.29 Waterwet[2] verplicht een crisisbeheersingsplan vast te stellen en bekend te maken. Ter voldoening aan deze verplichting is dit crisisbeheersingsplan opgesteld. Het crisisbeheersingsplan bevat conform artikel 5.3 Waterbesluit:

- een overzicht van de soorten calamiteiten die zich in de watersystemen of onderdelen daarvan kunnen voordoen, waaronder een inventarisatie van de daarmee gepaard gaande risico's;
- een overzicht van de diensten, instanties en organisaties, die bij gevaar kunnen worden ingeschakeld;
- een schema met betrekking tot de crisisbeheersingsorganisatie van de beheerder;
- een meld- en alarmeringsprocedure;
- een beschrijving van het moment en de wijze van het door de beheerder informeren van burgemeesters en wethouders van de gemeenten waarbinnen de watersystemen of onderdelen daarvan zijn gelegen;
- informatie waaruit blijkt op welke wijze de kwaliteit van de crisisbeheersingsorganisatie wordt gewaarborgd.

De specifieke maatregelen en het beschikbaar materieel, benodigd om een crisis het hoofd te kunnen bieden, zijn in bestrijdingsplannen, draaiboeken en of werkinstructies opgenomen.

Het crisisbeheersingsplan is afgestemd op de plannen van de veiligheidsregio's, crisis(beheersings)plannen van externe partners en andere (water)beheerders. Afstemming komt met name tot uiting in de informatieverstrekking, het overleg, de samenwerking en het zo nodig uitvoeren van bevelen en aanwijzingen bij een (dreigende) crisis.

2.2 Taken en beheergebied

De taken van HHNK zijn als volgt beschreven (artikel 5, Reglement van bestuur):
"De waterstaatkundige verzorging van zijn gebied voor zover die zorg niet aan andere publiekrechtelijke lichamen is opgedragen. De taak omvat de zorg voor zorg voor het watersysteem en de zorg voor het zuiveren van afvalwater. Daarnaast heeft het hoogheemraadschap de zorg voor wegen." De zorg voor wegen betreft de zorg voor openbare wegen in het taakgebied voor zover zij zijn gelegen buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenwet en voor zover zij niet in beheer zijn bij derden, alsmede de wegen op waterkeringen voor zover zij niet in beheer zijn bij derden."

HHNK oefent zijn taken uit in de provincie Noord-Holland in het gebied ten noorden van het Noordzeekanaal, inclusief Texel. Op overzichtskaarten in bijlage 6.6 zijn objecten van HHNK aangegeven en wordt het beheergebied globaal aangeduid.

---

[2] *Voor de volledige tekst van de aangehaalde wetsartikelen wordt verwezen naar de website www.wetten.overheid.nl.*

2.3 Taken van derden

HHNK heeft geen taak in de inzameling van afvalwater, het diepe grondwaterbeheer, het beheer van vaarwegen en van enkele havens en in veel gevallen het wegbeheer.

Het **Rijk** in de persoon van de minister van Infrastructuur en Waterstaat is politiek eindverantwoordelijk voor een goede waterstaatszorg en Rijkswaterstaat is beheerder van de Noordzee en Waddenzee, het IJsselmeer en Markermeer, het Noordzeekanaal, en de primaire kering van het voormalige eiland Marken[3]. Het Rijk is tevens wegbeheerder van de A7, A8, A9, A10, N9 en N99 in ons beheergebied.

De **provincie** is bevoegd tot het opheffen en het instellen van waterschappen, tot regeling van hun gebied, taken, inrichting, samenstelling van hun bestuur en tot de verdere reglementering van waterschappen. Met de inwerkingtreding van de Waterwet is HHNK grondwaterbeheerder en vergunningverlener voor het ondiepe grondwater. De provincie is vergunningverlener voor onttrekkingen ten behoeve van de drinkwatervoorziening, bodemenergiesystemen en industriële onttrekkingen van meer dan 150.000 m^3 per jaar. De provincie is vaarwegbeheerder van de grote wateren en beheerder van provinciale N-wegen met bijbehorende fietspaden en bruggen.

Gemeenten beheren gemeentelijke wegen en havens, verzorgen de inzameling en (deels) het transport van afvalwater en hebben de zorg voor afvloeiend hemelwater en de bestrijding van een teveel of een tekort aan grondwater in stedelijk gebied.

Het Nederlandse grondgebied is verdeeld in **veiligheidsregio's**. Veiligheidsregio's worden begrensd door het grondgebied van de daaraan deelnemende gemeenten. In artikel 10 van de Wet veiligheidsregio's worden de taken en bevoegdheden van het bestuur van de veiligheidsregio (alle burgemeesters van gemeenten in die regio) genoemd. De veiligheidsregio is verantwoordelijk voor het beleid en beheer van de regionale brandweer, het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio en de geregionaliseerde bevolkingszorg inclusief de crisiscommunicatie.

De **nationale politieorganisatie** maakt geen deel uit van de veiligheidsregio, maar werkt er wel nauw mee samen. De politie heeft basistaken en specialistische taken op het gebied van handhaven, opsporen, bewaken/beveiligen en mobiliteit. Per 1 januari 2020 zijn de meldkamers ondergebracht bij de politie. De politie levert haar bijdrage aan de taken van de rampenbestrijding en crisisbeheersing, zowel in de koude als in de warme fase.

De civiele autoriteiten, waaronder de waterschappen, kunnen een beroep doen op de capaciteiten van **Defensie** op het moment dat specifieke deskundigheid of materieel vereist is, of wanneer de civiele capaciteiten ontoereikend zijn in het kader van de openbare orde handhaving, de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde of de rampen- en crisisbeheersing.

---

[3] *Rijkswaterstaat zal in het kader van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma deze waterkering versterken. Daarna wordt de kering overgedragen aan HHNK.*

Naast de overheid worden aan bepaalde **bedrijven en organisaties** vanwege hun omvang, schaal en specifieke gevaren, taken en verantwoordelijkheden opgedragen in het kader van crisisbestrijding. Voorbeelden van dergelijke bedrijven binnen het beheergebied van HHNK zijn onder andere: Tata Steel, Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) en Koninklijke N.V. Texels Eigen Stoomboot Onderneming (TESO).

2.4 Criteria voor crisis

Definitie
HHNK hanteert het volgende begrip voor een crisis:
"Een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast. Het betreft gebeurtenissen of dreiging van gebeurtenissen met gevolgen voor de waterkering, waterbeheersing en/of waterkwaliteit, alsmede wegen, die er toe noodzaken beslissingen en acties te (onder)nemen, waarin het beleid in normale omstandigheden niet voorziet." Al naar gelang de aard en omvang van de aantasting of dreiging daarvan, kan de crisis worden aangemerkt als een calamiteit, ramp of zwaar ongeval.

Bij opschaling komt de structuur van de crisisbeheersingsorganisatie in de plaats van de dagelijkse reguliere lijnorganisatiestructuur. Er geldt dan een bevelstructuur, conform de in dit plan omschreven taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Mogelijke kenmerken van een crisis zijn (niet limitatief):
- er kunnen (grote) maatschappelijke consequenties aan de orde zijn of dreigen te komen;
- de gebeurtenis heeft uitstraling op de omgeving en gevolgen voor het dagelijks leven;
- (grote) economische gevolgen voor personen, organisaties en instanties;
- samenwerking met andere overheden en instellingen is een voorwaarde voor het treffen van maatregelen;
- (grote) belangstelling van de media;
- sprake van kosten waarin de begroting niet of in beperkte mate voorziet.

Definitie ramp en crisis
Voor de bepaling of er sprake is van een ramp of een crisis, is de Wet veiligheidsregio's bepalend. In deze wet staan de volgende definities:
ramp: *een zwaar ongeval of een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate zijn geschaad of worden bedreigd en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.*
crisis: *een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast.*

Buiten de definitie van een crisis blijft het begrip: 'incident'. Voor een incident geldt dat deze binnen de dagelijkse beheerorganisatie/taakuitoefening van HHNK kan worden opgelost. Bij een incident treedt de crisisbeheersingsorganisatie van HHNK niet in werking, maar is wel alert.

2.5 Hoofdtaken crisisbeheersingsorganisatie

Het handelen van het hoogheemraadschap binnen de crisisbeheersingsorganisatie is terug te voeren op drie hoofdtaken:
1. informeren;
2. prepareren;
3. optreden.

De taken en bevoegdheden van HHNK onder crisisomstandigheden beogen de bescherming van specifieke waterstaatkundige belangen. Ze zijn daarmee van betekenis voor de algemene veiligheid van mens en dier, voor de bruikbaarheid en de bestemming van het gebied. Op het gebied van veiligheid en continuïteit stemt HHNK in de preventie- en preparatiefase kennis, middelen en maatregelen af met zijn netwerkpartners.

Informeren
Informatie aan overheden, instanties en burgers komt tot stand door:
1. Het informeren en alarmeren van de betrokken overheden en instanties over de aard, omvang en prognose wanneer een crisis zich voordoet;
2. Informeren van media en onder andere de direct betrokken bewoners (ingelanden) over aard, omvang en prognose van een crisis;
3. Deelname aan gemeentelijke en regionale beleidsteams, regionaal operationeel team, conform de afspraken die daarover zijn gemaakt in de veiligheidsregio's. Zowel bestuurlijk als ambtelijk vindt hierover afstemming plaats;
4. Het informeren van de betreffende besturen van de veiligheidsregio's en colleges van burgemeester en wethouders over risico's en relevante veiligheidstechnische gegevens, zodat zij hun taken in het kader van de voorbereiding van de bestrijding van rampen en crises naar behoren kunnen uitvoeren;
5. Afstemming van het crisisbeheersingsplan op crisisplannen als bedoeld in artikel 16 van de Wet veiligheidsregio's. Het betreft afstemming op crisis(beheersing)plannen van veiligheidsregio's en externe partners en de voor het waterbeheer van belang zijnde (ramp)bestrijdingsplannen *(Waterwet art. 5.29 lid 2)*;
6. In het crisisbeheersingsplan wordt de afstemming op crisisplannen als bedoeld in artikel 16 van de Wet veiligheidsregio's en voor het waterbeheer van belang zijnde rampbestrijdingsplannen, vastgesteld voor het gebied waarin de waterstaatswerken zijn gelegen, gewaarborgd.
7. Het ontwerp van het crisisbeheersingsplan wordt in ieder geval voor commentaar gezonden naar de veiligheidsregio's waarbinnen de waterstaatswerken zijn gelegen *(Waterwet, art. 5.29 lid 3)*..

Prepareren
Preparatie staat voor 'het voorbereid zijn op'. De preparatie van de crisisbeheersingsorganisatie houdt in dat de planvorming op orde moet zijn en de taken/rollen en vaardigheden worden getraind en geoefend. HHNK richt zich op:
1. het houden van oefeningen in doeltreffend optreden bij gevaar *(Waterwet, art. 5.29, lid 1)*, volgens een opgesteld oefenplan;
2. het uitvoeren van risicoanalyses die aanleiding kunnen geven tot tussentijdse aanpassingen en aanvullingen van het crisisbeheersingsplan, bestrijdingsplannen en draaiboeken;
3. het actueel houden van plannen:

   a. check/herziening crisisbeheersingsplan ten minste een keer in de vijf jaar;
   b. check/herziening van de bestrijdingsplannen een keer per jaar;
   c. check/herziening van draaiboeken ten minste een keer per jaar;
4. het hebben en in stand houden van een zorgsysteem, waaruit blijkt op welke wijze de kwaliteit van de crisisbeheersingsorganisatie wordt gewaarborgd *(Waterbesluit, art.5.3 sub g)*;
5. het opstellen en uitvoeren van een opleidingsplan voor de betrokkenen in de crisisbeheersingsorganisatie (*Waterwet, art. 5.29, lid 1)*;
6. het onderhouden van noodvoorzieningen, het aanhouden van strategische voorraden en aanschaf van specifiek materieel (*Waterbesluit, art.5.3 sub b)*.

Optreden
Wanneer moet worden opgetreden vanwege een crisis, is er sprake van de repressiefase. Voor een tijdig optreden en een adequate bestrijding, beschikt HHNK over actuele plannen. In dit plan zijn in hoofdstuk 5 scenario's met mogelijke bestrijdingsstrategieën beschreven.

HHNK, respectievelijk de dijkgraaf, kan tijdens een optreden gebruik maken van de volgende noodbevoegdheden:
1. in geval van watersnood, dringend of dreigend gevaar voor doorbraak of overstroming: het ogenblikkelijk in bezit nemen van onroerende zaken of rechten *(Onteigeningswet, art. 73)*;
2. voor het onverwijld verwijderen van vaartuigen, overblijfselen van vaartuigen en alle andere voorwerpen in openbare wateren gestrand, gezonken of aan de grond geraakt of vastgeraakt op of in waterkeringen of andere waterstaatswerken *(Wrakkenwet, art. 3, lid 1)*;
3. voor het ter bescherming van de waterbodem, kust of oever van oppervlaktewater, onverwijld nemen van maatregelen voor het wegnemen van de oorzaak van de verontreiniging of aantasting ervan *(Wet Bodembescherming, art. 30)*;
4. noodzakelijke maatregelen ter bestrijding en voorkoming van verontreiniging of een dreiging daarvan, van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam *(Waterwet, art. 5.15)*.

2.6 Bevoegdheden algemene en functionele keten

Bij de bestrijding van een watergerelateerde crisis op bestuurlijk niveau speelt zowel de algemene als de functionele keten een belangrijke rol. Tussen de algemene en functionele keten wordt formeel en informeel (ambtelijk) samengewerkt en informatie uitgewisseld. De verantwoordelijkheden liggen verspreid over de diverse organisaties. Deze organisaties moeten in geval van een (dreigende) crisis samenwerken en beslissingen nemen.

Bij een ***water***gerelateerde crisis, ligt de beslissingsbevoegdheid bij de functionele keten. Gedacht kan worden aan het waterschap, Rijkswaterstaat, de provincie en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Wanneer de ***openbare orde en veiligheid*** in het geding is en/of maatregelen worden getroffen door de brandweer, politie, geneeskundige dienst, de gemeente of de veiligheidsregio, dan is ook de algemene keten onderdeel van de crisis. De beslissingsbevoegdheid voor de algemene keten ligt bij de burgemeester, de voorzitter veiligheidsregio, de commissaris van de Koning, de minister van Justitie en Veiligheid en de minister-president.

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de algemene en functionele keten voor de crisisbestrijding zijn vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's en de Waterwet.

Hierna zijn de functionele en algemene ketens schematisch weergegeven. Het betreft de Bestuurlijke Netwerkkaart 3: Oppervlaktewater en waterkering.

Figuur: Bestuurlijke netwerkkaart crisisbeheersing 3: Oppervlaktewater en Waterkering.

2.7 Bijzondere bevoegdheden bij (dreigende) crisis

Tijdens de **repressiefase** – de bestrijding van de crisis – worden bijzondere bevoegdheden toegekend aan de dijkgraaf, de burgemeester en de voorzitter Veiligheidsregio.

Bevoegdheden dijkgraaf
De Waterschapswet *(art. 96)* kent de dijkgraaf bijzondere bevoegdheden toe. Bij dringend of dreigend gevaar – waaronder de veiligheid van een of meer waterstaatswerken of de goede staat daarvan – kan de dijkgraaf alle maatregelen nemen waartoe het algemeen of het dagelijks bestuur bevoegd is. Een en ander in het kader van waterstaatkundige belangen. Zo nodig kan worden afgeweken van wettelijke voorschriften. Hij geeft daarvan onverwijld kennis aan het desbetreffende bestuur en aan gedeputeerde staten.

In de Waterwet (art. 5.30, lid 1) is voorts geregeld dat de beheerder in geval van gevaar, zolang de daardoor ontstane situatie dat noodzakelijk maakt, bevoegd is de maatregelen te treffen die hij nodig oordeelt, zo nodig in afwijking van wettelijke voorschriften. Indien het bestuur van een waterschap van deze bevoegdheid gebruik heeft gemaakt, wordt dit onverwijld aan gedeputeerde staten gemeld (art. 5.30, lid 2 Waterwet).

De crisisbeheersingsorganisatie richt zich, met de haar beschikbaar staande mogelijkheden en middelen, op de bestrijding van de gevolgen van de gebeurtenis. Dat gebeurt in overleg met of via afstemming met de crisispartners. Bij de bestrijdingsactiviteiten van HHNK wordt getracht de gevolgen van de crisis zoveel mogelijk te reduceren. HHNK blijft verantwoordelijk voor de taakuitoefening op het gebied van de waterstaatswerken, ook als coördinatie plaatsvindt vanuit de gemeente of de veiligheidsregio.

Bevoegdheden en opperbevel burgemeester
De burgemeester is bevoegd gezag bij brand en ongevallen en kan bevelen geven die met het oog op het voorkomen, beperken en bestrijden van gevaar nodig zijn. Bij een ramp of een ernstige vrees voor het ontstaan daarvan in een gemeente, is de burgemeester bevoegd toepassing te geven aan de rampenbestrijding en de crisisbeheersing in de betrokken gemeente (art. 5 Wet veiligheidsregio's). Degene die aan de bestrijding van een ramp deelnemen staan onder zijn (opper)bevel. De burgemeester houdt bij de coördinatie van het optreden van de bij de crisisbestrijding betrokken overheden, organisaties en diensten, rekening met de wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden van externe partners.

HHNK blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de taakuitoefening op het gebied van de waterstaatswerken.

Bevoegdheid voorzitter Veiligheidsregio
Bij een (dreigende) ramp of crisis van meer dan lokale betekenis is geregeld dat de voorzitter van de Veiligheidsregio bevoegd is toepassing te geven aan de rampenbestrijding en de crisisbeheersing in de betrokken gemeenten (algemene keten). De voorzitter Veiligheidsregio heeft beslissingsbevoegdheid en doorzettingsmacht over de bij de ramp of crisis betrokken burgemeesters. De bevoegdheid is omschreven in artikel 39 Wet veiligheidsregio's.

HHNK blijft verantwoordelijk voor de taakuitoefening op het gebied van de waterstaatswerken. Indien de omvang van een (dreigende) crisis (ramp) zodanig is dat er sprake is van bovenregionale of nationale coördinatie, volgt het waterschap de opdrachten van de minister van Infrastructuur en Waterstaat (functionele keten) als het gaat om het watersysteem en/of de waterkeringen.

Commissaris van de Koning
De bevoegdheden van gemeenten, provincie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn, voor zover die de taakvelden van het hoogheemraadschap raken, te vinden in (onder andere):
- Wet veiligheidsregio's;
- Provinciewet;
- Gemeentewet;
- Waterwet
- Wet Milieubeheer
- Wet bodembescherming;
- Ambtsinstructie van de Commissaris van de Koning.

De commissaris van de Koning heeft in de Beschrijving Crisisorganisatie provincie Noord-Holland vastgelegd, hoe de taak bij de bestrijding van een crisis wordt uitgeoefend. De commissaris ziet toe op de samenwerking in het regionaal beleidsteam en kan daartoe aanwijzingen geven (art. 41 Wet veiligheidsregio's). De commissaris kan in geval van een ramp of crisis van meer dan regionale betekenis of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de voorzitter van de veiligheidsregio – zo mogelijk na overleg met hem – aanwijzingen geven over het inzake de rampenbestrijding of crisisbeheersing te voeren beleid (art. 42 Wet veiligheidsregio's).

Bij een verschil van inzicht of een geschil over de inzet, de uitvoering of het nalaten van maatregelen tussen de dijkgraaf (waterkolom) en de burgemeester (algemene kolom), kan de commissaris van de Koning (of de minister van IenW) een aanwijzing geven.

2.8 Afstemming tussen netwerkpartners

De plannen van HHNK worden afgestemd op die van gemeenten, veiligheidsregio's, de provincie, andere (water)beheerders en externe partners om coördinatie te vergemakkelijken. Samenwerking en kennis van elkaars handelen zijn cruciaal. De afstemming wordt bereikt door uitwisseling van bereikbaarheidsgegevens, vastlegging van de rol van HHNK in de crisisbestrijding, input bij en uitwisseling van plannen, het uitdragen van de taken van HHNK en kennis van eventueel inzetbaar materieel. Deze zaken worden onder meer bewaakt door deelname van HHNK aan bestuurlijk en ambtelijk overleg van externe partners.

2.9 Uitgangspunten voor handelen tijdens crisis

Een slagvaardige organisatie is nodig om een crisis het hoofd te bieden. Deze slagvaardigheid wordt bereikt door zowel tijdens het voorbereiden op als het bestrijden van een crisis rekening te houden met onderstaande uitgangspunten.

Zorgnorm
Het bestuur van HHNK stelt vast hoe en in welke mate de eigen organisatie voorbereid moet zijn op crises die zich bij de taken en binnen het beheersgebied kunnen voordoen. Daarvoor is inzicht nodig in de omvang en effecten van (taakgerelateerde) crisissituaties.

Om ook andere overheden en instanties gelegenheid tot voorbereiding te geven, wordt kennis daarvan met hen gedeeld. Die kennis kan tevens worden benut voor de risico-inventarisatie binnen de algemene keten, de regionale risicoprofielen en crisisplannen van de veiligheidsregio's en de uitwerking van scenario's door de crisispartners.

Voortbouwen op dagelijkse praktijk
Het optreden in bijzondere omstandigheden is een logisch vervolg op de normale werkzaamheden binnen een organisatie. Dit betekent dat de bestrijding het meest doelmatig kan worden uitgevoerd door de direct betrokken medewerkers. Zij hebben de kennis, beschikken over de vaardigheden en kunnen de contactpersonen in hun dagelijkse netwerken voor de crisisbestrijding inzetten.
Voor de personele invulling van de crisisbeheersingsorganisatie betekent dit dat medewerkers zoveel mogelijk worden ingezet op plekken waar ze van hun specifieke expertise gebruik kunnen maken.

Correct, volledig en tijdig communiceren
Goed communiceren is essentieel. Betrokkenen bij de crisisbeheersing moeten vanzelfsprekend weten wat de ernst van de situatie is, hoe die zich gaat ontwikkelen en hoe zij moeten of kunnen handelen.

Het informeren van de 'buitenwereld' heeft bovendien nut voor beeldvorming en acceptatie. Wanneer 'buiten' een onjuist of ander beeld bestaat van effectiviteit en efficiëntie van de bestrijding, wordt mogelijk aangedrongen op onjuiste en/of ineffectieve maatregelen en loopt de crisisbeheersing gevaar. Daarnaast loopt het imago van de organisatie dan schade op. Voor alle partijen, die bij de crisisbeheersing zijn betrokken, moet duidelijk zijn wie voorlichting geeft en welke informatie wel of niet kan worden gegeven. Juistheid, volledigheid, timing en overleg zijn daarin heel belangrijk.

De dijkgraaf is verantwoordelijk voor de strategie van de crisiscommunicatie. Uitgangspunt bij elke voorlichtingsuiting of informatieverstrekking aan bevolking en media, is dat HHNK zich richt op zijn eigen taak (waterstaatkundige aspecten). De overige onderwerpen worden overgelaten aan het desbetreffende bevoegde gezag. In het **crisiscommunicatieplan van HHNK** wordt beschreven hoe de voorlichting gestalte krijgt en op welke wijze de afstemming met het bevoegde gezag en andere organisaties plaatsvindt. Voor crisiscommunicatie wordt verwezen naar paragraaf 3.4.

Scheiden van beleid en uitvoering
Elk onderdeel van de crisisbeheersingsorganisatie heeft een eigen taak bij de bestrijding van een crisis. Dit om te voorkomen dat sommige activiteiten **niet** worden uitgevoerd en andere **dubbel**. De crisisbeheersingsorganisatie wordt ingedeeld naar aard, omvang en locatie van de crisis. De daarvoor benodigde activiteiten en bevoegdheden worden daarop afgestemd.

- Het *waterschap beleidsteam (WBT)* houdt zich bezig met de strategie (beleidsvorming, bestuurlijke afstemming, lange termijn gevolgen, etc.). Een van de belangrijkste taken van dit beleidsteam is het afstemmen van de bestrijdingsstrategie met de algemene keten.

- Een *waterschap operationeel team (WOT)* houdt zich bezig met het effectgebied van een crisis en opereert tactisch (operationele coördinatie, aanpak op hoofdlijnen, afstemming met coördinatiecentra van andere instanties, etc.).
- Eén of meerdere *waterschap actieteams (WAT).* Een waterschap actieteam richt zich op de bronbestrijding van de oorzaak van de crisis (dichten van de dijkbres etc) en is uitvoerend bezig, bijvoorbeeld met de bestrijding, patrouilleren of crisiscommunicatie.

De afbakening tussen de onderdelen van de crisisbeheersingsorganisatie is essentieel en vertoont veel overeenkomsten met de indeling in de algemene keten.

Opschalen naar behoefte
Er wordt opgeschaald wanneer zich een (dreigende) crisis voordoet waarvan de complexiteit of de omvang/uitstraling (op de omgeving) groter is dan de dagelijkse routine van de organisatie. Om de crisisbeheersing op te pakken kan er sprake zijn van:
- het bijeenroepen van het alertteam;
- het instellen van alertteam en een waterschap actieteam (WAT);
- een of meer waterschap actieteams (WAT) samen met een waterschap operationeel team (WOT);
- een of meer waterschap actieteams (WAT), een waterschap operationeel team (WOT) en een waterschap beleidsteam (WBT) wanneer aanzienlijke schade dreigt te ontstaan of bestuurlijke coördinatie nodig is.

In de algemene keten wordt opgeschaald bij een ramp of crisis waarbij de openbare orde en veiligheid in het geding is. Wanneer daarbij waterschapstaken en waterstaatkundige zaken in het geding zijn, wordt de crisisbeheersingsorganisatie van HHNK betrokken. De wijze en tempo van opschalen van HHNK sluit dan zoveel mogelijk aan bij de algemene keten. De opschaling van de veiligheidsregio loopt niet altijd synchroon met de opschaling van HHNK. In hoofdstuk 4 zijn de algemene criteria en grenzen voor opschalen en informeren weergegeven.

Samenwerken met andere overheden en hulpverleningsorganisaties in tijden van crisis
Het bestrijden van crises vraagt om samenwerking. Het kennen van het netwerk, elkaars belangen begrijpen en informatie delen zodat keteneffecten snel inzichtelijk worden is cruciaal.

In het kader van de Wet veiligheidsregio's kan de burgemeester of voorzitter van de veiligheidsregio een beroep doen op hulpverleningsorganisaties. Buiten parate diensten is er een groot aantal overheidsinstanties die, vanuit wettelijke taken en bevoegdheden, een rol speelt bij de preventie en bestrijding van een crisis.

HHNK kan via de veiligheidsregio bijstand aanvragen bij de minister van Justitie en Veiligheid of de minister van Defensie.
Ook met het bedrijfsleven kunnen regelingen zijn getroffen voor (het verlenen van bijstand bij) de bestrijding van een crisis. Denkbaar is inhuur van specifieke deskundigheid voor bijvoorbeeld het werken met gevaarlijke stoffen of de inhuur van (gespecialiseerd) materieel.

3 Crisisbeheersingsorganisatie HHNK

De crisisbeheersingsorganisatie van HHNK treedt bij de inwerkingtreding van alarmfasen van HHNK in werking. Het doel is het waarborgen van een effectieve en efficiënte inzet van mensen en middelen bij situaties waarbij crisisbeheersing noodzakelijk is. De crisisbeheersingsorganisatie kent een bevelstructuur en komt in de plaats van de reguliere lijnorganisatiestructuur. Een crisis krijgt altijd voorrang boven de dagelijkse werkzaamheden.

In dit hoofdstuk wordt de structuur van de crisisbeheersingsorganisatie bij de bestrijding beschreven. Het gaat om de inzet van mensen in teams met taken en verantwoordelijkheden en coördinatiestructuren.

3.1 Netwerkkaart taak HHNK

De taak van HHNK bij een crisis staat (onder andere) uitgewerkt op de landelijke bestuurlijke netwerkkaart crisisbeheersing 3: Oppervlaktewater en waterkering. Hieronder staat deze taak samengevat weergegeven.

crisistypen	• (dreigend) hoogwater • (dreigend) laagwater • (dreigende) waterverontreiniging en verontreiniging van de waterbodem en oever • problemen met watertemperatuur met het oog op het lozen van koelwater
bevoegd gezag	• beheerder die belast is met een of meer afzonderlijke watersystemen of onderdelen daarvan ('waterbeheerder') • Gedeputeerde Staten, bij spoed commissaris van de Koning • minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) • rijksheren namens de minister van IenW • burgemeester (in het bijzonder ten aanzien van gevolgen voor de bevolking) of voorzitter veiligheidsregio • minister van Justitie en Veiligheid (JenV) – ten aanzien van gevolgen voor de bevolking
soorten maatregelen	• maatregelen van waterhuishoudkundige aard met inbegrip van maatregelen tegen een verontreiniging van de waterbodem en oever • maatregelen ten aanzien van de scheepvaart • maatregelen ten aanzien van de visserij bij een verontreiniging • maatregelen ten aanzien van de drinkwatervoorziening bij een verontreiniging • handhaving openbare orde en openbare veiligheid in het algemeen

3.2 Teams en taakkaarten

Onder normale omstandigheden kent de crisisbeheersingsorganisatie een beperkte vaste bezetting die onder meer het gesteld staan voor een crisis coördineert en regelt. Wanneer sprake is van een crisis en alarmfasen in werking treden, komt de crisisbeheersingsorganisatie tot leven.
De teams worden dan volgens een opschalingsprincipe opgeroepen en gevuld met aangewezen functionarissen en benodigde expertise. Afhankelijk van de omvang of ontwikkeling van een crisis kan de crisisbeheeringsorganisatie naar behoefte groter of kleiner worden.

Bij de bemensing van de teams wordt rekening gehouden met de soort crisis en de duur en de intensiteit van de bestrijding. Er wordt tijdig voorzien in eventuele ondersteuning en vervanging van de teamleden. Op taakkaarten is de taak, rol, bevoegdheden en werkwijze van teams van de crisisbeheersingsorganisatie beschreven. Daarnaast zijn taakkaarten opgesteld voor de specifieke functies binnen de crisisbeheersingsorganisatie.

3.3 Crisisbeheersingsorganisatie HHNK opbouw en werking

Bevelstructuur
De structuur wordt gedicteerd door de aard en omvang van de crisis en de daarmee samenhangende benodigde coördinatie. Een crisis begint over het algemeen klein. De eerste bestrijdingsactiviteiten worden vaak routinematig uitgevoerd door de desbetreffende taakafdeling. Wanneer er sprake is van uitstraling op of gevolgen voor de omgeving, komt opschaling in beeld.

Het is van groot belang dat in een vroeg stadium melding wordt gemaakt bij de adviseur crisisbeheersing van een probleem of een mogelijke (dreigende) crisis. Aard, omvang, complexiteit en intensiteit zijn bepalend voor de mate waarin de crisisbeheersingsorganisatie wordt opgeschaald.

Scheiding van beleid en uitvoering, eenduidigheid en snelheid van handelen vereist een hiërarchisch ingestelde werkwijze. Met de instelling van de crisisbeheersingsorganisatie komt een bevelstructuur in de plaats van de reguliere organisatiestructuur. HHNK kent de volgende opbouw van de crisisbeheersingsorganisatie: vijf fasen, namelijk alertfase (alarmfase 0), alarmfase 1, alarmfase 2, alarmfase 3 en alarmfase 4. De vijf fasen worden in hoofdstuk 4 gedetailleerd uitgewerkt.

Uitgangspunt binnen de crisisbeheersingsorganisatie is voor alle functies qua bezetting minimaal een drievoudige bemensing te hebben. Daarmee wordt een continue bezetting mogelijk gemaakt. Naar gelang de aard van de crisis kan een zwaardere bezetting nodig zijn.

Netcentrisch werken
Het delen van informatie tijdens een (dreigende) crisis is cruciaal. Sinds 2015 heeft HHNK netcentrisch werken geïmplementeerd. Netcentrisch werken is een werkwijze die wordt gekenmerkt door een continu geactualiseerd door alle betrokkenen gedeeld 'situatiebeeld water', onafhankelijk van hiërarchie en een bepaald tijdstip, maar gebaseerd op expertise en ingegeven door relevante ontwikkelingen. Alle teams die participeren in de bestrijding van de crisis dragen bij aan dit beeld. Iedereen heeft daarbij de verantwoordelijkheid om die informatie over de crisis, die van belang is, te delen. Dit houdt in dat iedereen wordt geacht vanuit zijn eigen discipline informatie aan te leveren

en ervoor te zorgen dat deze actueel en valide is. Door in tijden van een (dreigende) crisis netcentrisch te werken is er op ieder moment een actueel 'situatiebeeld water' beschikbaar. Dit 'situatiebeeld water' wordt gedeeld met de crisispartners.

Consignatie en inzet medewerkers
Inzet voor de crisisbeheersingsorganisatie verloopt in veel gevallen via consignatie. De directie heeft bepaald dat de CBO-functionarissen in het Alertteam (in casu Waterschap Operationeel Leider, Waterschapsactieteam-leider, mediawoordvoerder, informatiecoördinator, adviseur Crisisbeheersing en een ondersteuner) zijn opgenomen in een 24/7 consignatieregeling. Dat wil zeggen dat deze functionarissen 24 uur per dag 7 dagen in de week telefonisch bereikbaar, beschikbaar en oproepbaar zijn. Naast deze specifieke CBO-rollen zijn er ook vele wachtdiensten binnen HHNK ten behoeve van de continuering van de (kritieke) bedrijfsprocessen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de gebiedsbeheerders, ICT, Handhaving, achterwacht peilbeheer, telemetrie, procesoperators Waterketen, mechanische en elektrische monteurs, civiel adviseur persleidingen, veldcoördinatoren en werkvoorbereiders, onderhoudsmedewerkers. De leidinggevenden bepalen, rekening houdend met het arbeidsvoorwaardenbeleid en de werktijdenregeling, welke medewerkers onderdeel zijn van een consignatieregeling. Op basis van specifieke omstandigheden, bijvoorbeeld verwachting extreem weer, kunnen extra medewerkers worden geconsigneerd.

Elk afdelings-/clusterhoofd is verantwoordelijk voor de bezetting van zijn afdeling en verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van de met de bestrijding van de crisis belaste medewerkers. Voor zover nodig en mogelijk, maken de afdelingshoofden afspraken over onderlinge bijstand.
De crisisbeheersingsorganisatie kan alleen effectief functioneren wanneer medewerkers bereikbaar en beschikbaar zijn. Een personeelsoverzicht is onderdeel van de bestrijdingsplannen en de draaiboeken. Daarin staan de verschillende (op de diverse crisistypen afgestemde) personele pools.

Ingevolge de collectieve arbeidsovereenkomst sector Waterschappen kunnen medewerkers bij een crisis zo nodig geconsigneerd (opgeroepen) worden. Besluitvorming over consignatie is voorbehouden aan het afdelingshoofd, clusterhoofd of de waterschap operationeel leider van de crisisbeheersingsorganisatie.

Tijdens de bestrijding van een crisis vraagt - hetzij op een lager pitje - het normale werk ook aandacht. Een en ander impliceert dat de organisatie in staat moet zijn om invulling te geven aan de omschreven crisisbeheersingsorganisatie én de benodigde continuïteit in de normale taakuitoefening. Ieder afdelings-/clusterhoofd draagt zorg voor prioriteitstelling en voortgang van die werkzaamheden, beschikbaarheid van personeel en inhoudelijke invulling.

3.4 Crisiscommunicatie

HHNK is altijd verantwoordelijk voor de crisiscommunicatie ten aanzien van zijn eigen kerntaken. De uitvoering is in handen van (de Taakorganisatie Crisiscommunicatie bemenst door) medewerkers van het cluster Communicatie van HHNK. HHNK communiceert eigenstandig over de waterstaatkundige situatie. Vanzelfsprekend stemt HHNK de crisiscommunicatie af met de crisispartners. Uitgangspunt bij elke voorlichtingsuiting is dat HHNK zich richt op de waterstaatkundige aspecten. Zichtbare feiten

kunnen door een ieder worden gecommuniceerd. De uitvoering ligt bij het actieteam communicatie. Het actieteam Communicatie staat onder aansturing van de WOL.

De overige, bij de bestrijding betrokken medewerkers van het hoogheemraadschap onthouden zich – behoudens het geven van zichtbare feiten – van het geven van commentaar aan de media. In het **crisiscommunicatieplan** wordt beschreven hoe binnen HHNK crisiscommunicatie en voorlichting gestalte krijgt en op welke wijze de afstemming met andere organisaties en crisispartners plaatsvindt. Crisiscommunicatie richt zich op het voorzien in de **informatiebehoefte** (verstrekken van algemene informatie voor zover die informatie betrekking heeft op feiten en omstandigheden gerelateerd aan de crisissituatie), **schadebeperking** (instructies gericht op het beperken van schade door middel van het bieden van een handelingsperspectief voor en door (groepen in) de samenleving) en zo nodig **betekenisgeven** (duiden van de crisissituatie en die in een breder perspectief plaatsen, waarbij wordt aangesloten bij de gevoelens die onder (groepen in) de samenleving leven).

Bij een crisis (ramp) communiceert iedere kolom vanuit zijn eigen verantwoordelijkheidsdomein. Coördinatie en onderlinge afstemming van de communicatieboodschap berust bij het gemeentelijk beleidsteam (GBT), in casu de burgemeester (art. 7 Wet veiligheidsregio's). Bij een incident, ook als er nog niet is opgeschaald, wordt de crisiscommunicatie verzorgd door (gemeentelijke) functionarissen vanuit het regionale actiecentrum Crisiscommunicatie. Bij een bovenlokale crisis, waarbij sprake is van een voorzitter veiligheidsregio (regionaal beleidsteam), wordt de gemeentelijke voorlichting opgeschaald. Voorlichting/woordvoering wordt op regionaal niveau gecoördineerd namens de betrokken gemeenten. Het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de crisisbestrijding berust bij de veiligheidsregio (Wet veiligheidsregio's, artikel 10 lid i).

3.5 Opleiden, trainen en oefenen

Het is essentieel dat medewerkers, die een rol vervullen bij een crisis, worden opgeleid, getraind en geoefend om ervaring op te doen. Ook als het gaat om een rol binnen het eigen vakgebied, is aanvullende opleiding en training nodig. Dit omdat onder crisisomstandigheden meer factoren dan alleen vakkennis van belang zijn. Aandacht wordt besteed aan competenties en eigenschappen die worden aangesproken bij werken onder tijdsdruk. Gedacht kan worden aan: omgaan met stress, denkkracht, taalvaardigheid, organisatie- en improvisatievermogen en stevigheid, crisiscommunicatie, omgang met inwoners en netwerkpartners[4], werken met specifieke apparatuur en programmatuur, etc.

Als onderdeel van de voorbereiding op de crisisbestrijding heeft HHNK een **opleidings-, trainings- en oefenplan.** Dit wordt vertaald naar een jaarlijkse oefenkalender. Uitgangspunt is dat iedere functionaris en ieder team in de crisisbeheersingsorganisatie jaarlijks ten minste één opleiding,

[4] *Netwerkpartners zijn functionarissen die zich bezig houden met bestrijdingsactiviteiten bij onder meer, veiligheidsregio's, gemeenten, collega-waterbeheerders, provincies en het Rijk.*

training of oefening krijgt aangeboden. Voorts worden minimaal twee oefeningen per jaar gehouden. In het plan zijn per functie in de crisisbeheersingsorganisatie competenties benoemd.

Het multidisciplinair (dat wil zeggen samen met crisispartners) en bestuurlijk oefenen krijgt aandacht. Waar mogelijk en gewenst, wordt deelgenomen aan of aangesloten bij (multidisciplinaire) oefeningen van de netwerkpartners. Oefeningen kunnen worden gebruikt om de kwaliteit van de voorbereiding op de crisisbestrijding te toetsen.

3.6 Integrale crisiszorg en 'crisisuurtje' voor leden Alertteam

In perioden waarin het hoogheemraadschap niet betrokken is bij de bestrijding van een daadwerkelijke crisis is een klein deel van de crisisbeheersingsorganisatie wel alert. De inzet van mensen 24 uur per dag per taak is door middel van een consignatierooster geborgd. Zo nodig worden zij direct actief.

HHNK kent een zorgsysteem dat geënt is op het model van de Unie van Waterschappen. Het zorgsysteem bestaat uit het crisisbeheersingsplan, de crisisbeheersingsorganisatie, de planstructuur (bestrijdingsplannen, draaiboeken en werkinstructies), het crisiscommunicatieplan en het opleidings- en oefenplan van HHNK. Met dit systeem wordt voldaan aan artikel 5.29 van de Waterwet.
Het actueel houden en de kwaliteitsborging van het crisisbeheersingsplan en de bestrijdingsplannen houden gelijke tred met het herzien en vaststellen van plannen, zoals genoemd in de regelgeving. Draaiboeken en werkinstructies worden jaarlijks op actualiteit gecontroleerd.

Binnen HHNK is een overleg voor leden van het alertteam geregeld, het zogenaamde crisisuurtje. Voor het crisisuurtje worden uitgenodigd:
- Waterschap operationeel leiders;
- WAT-leiders
- Adviseurs crisisbeheersing;
- mediawoordvoerders, strategische communicatieadviseurs;
- clusterhoofd Communicatie (hoofd actiecentrum Communicatie).

Het crisisuurtje vindt periodiek plaats en wordt geleid door een adviseur crisisbeheersing aan de hand van een agenda. Het crisisuurtje houdt zich op hoofdlijnen bezig met de continuïteit van de crisisbeheersingsorganisatie. Dat betekent dat afstemming plaatsvindt over onderwerpen als:
- werkwijze en afspraken met betrekking tot de crisisbeheersingsorganisatie;
- opleiden, trainen en oefenen;
- bestrijdingsplannen, draaiboeken, stroomschema’s en werkinstructies
- integratie van onder andere evaluaties, knelpunten en leerpunten in de planvorming en in de organisatie.

Vanuit het crisisuurtje kunnen werkgroepen worden ingesteld om onderwerpen uit te diepen en werkwijzen te beschrijven.

4 Alarmfasen HHNK

4.1 Algemeen

De samenstelling, omvang en de benodigde expertise in de crisisbeheersingsorganisatie is afhankelijk van de soort crisis en is om die reden niet altijd hetzelfde. Voor het succes van de bestrijding is het moment van opschalen belangrijk. Voor de opschaling worden objectieve grenzen voor de alarmfasen aangegeven. Ook de overgang van de ene alarmfase naar de volgende is beschreven. Onderdeel van de crisisbestrijding is het tijdig informeren van de netwerkpartners. De wijze waarop dat gebeurt is per alarmfase uitgewerkt.

Wanneer de bestrijding van een crisis in eerste instantie door externe partners ter hand wordt genomen (bijvoorbeeld een grootschalige brand), kan het verstandig zijn dat HHNK mee opschaalt om effecten voor de eigen taakuitoefening tijdig te kunnen opvangen dan wel te kunnen bestrijden. Belangrijk is de opschaling met de netwerkpartners af te stemmen.

4.2 Bestrijdingsorganisatie HHNK schematisch

De crisisbeheersingsorganisatie van HHNK kent een Alertfase (Alarmfase 0) en de Alarmfasen 1, 2, 3 en 4. Voor iedere fase is de inzet van het team omschreven. De bestrijdingsstructuur is in onderstaande tabel weergegeven.

Alertteam

WAT	**=**	**Waterschap Actieteam**	**Operationeel niveau**
WOT	**=**	**Waterschap Operationeel Team**	**Tactisch niveau**
WBT	**=**	**Waterschap Beleids Team**	**Strategisch niveau**

Alertfase (Alarmfase 0)	**Alertteam**			
Alarmfase 1	**(Alertteam)**	**WAT**		
Alarmfase 2		**WAT**	**WOT**	
Alarmfase 3, één gemeente		**WAT**	**WOT**	**WBT**
Alarmfase 3, Meerdere gemeenten		**WAT**	**WOT**	**WBT**
Alarmfase 4, Meerdere waterschappen, interregionaal		**WAT**	**>WOT**	**> WBT**

Plaats van de teams en overzicht van de communicatie in en om de crisisbeheersingsorganisatie.

GRIP-fasen veiligheidsregio
Door de gemeenten, veiligheidsregio's en operationele diensten (brandweer, politie en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (= GHOR)) wordt bij opschaling gebruik gemaakt van de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (GRIP).
Naast GRIP kent de veiligheidsregio ook flexibele opschaling, waarmee flexibel kan worden opgeschaald en niet per definitie een GRIP-fase nodig is, maar ook bijvoorbeeld alleen Crisiscommunicatie gestart kan worden of bij een GRIP 1 alleen de stafsectie Brandweerzorg. De GRIP-structuur ziet er als volgt uit:

GRIP 0	**MK NH / AA**				
GRIP 1	**MK NH / AA**	**CoPI**			
GRIP 2	**MK NH / AA**	**CoPI**	**ROT**		
GRIP 3	**MK NH / AA**	**CoPI**	**ROT**	**GBT**	
GRIP 4	**MK NH / AA**	**CoPI**	**ROT**		**RBT**
GRIP 5	**MK NH / AA**	**CoPI**	**ROT's**		**RBT's**
	Operationeel niveau		***Tactisch niveau***	***Strategisch niveau***	

MK NH / AA = meldkamer Noord-Holland (voor Noord-Holland Noord, Zaanstreek-Waterland en Kennemerland) / Amsterdam-Amstelland
CoPI = Commando plaats incident
ROT = regionaal operationeel team
GBT = gemeentelijk beleidsteam – ramp of crisis in een gemeente (lokaal)
RBT = regionaal beleidsteam – ramp of crisis in meerdere gemeenten (bovenlokaal)

Bij opschaling van de crisisbeheersingsorganisatie van HHNK wordt het probleem (actie start vanuit HHNK) afgestemd via de calamiteitencoördinator op de centrale meldkamer Noord-Holland (of AA) van de veiligheidsregio's. In overleg met de Regionaal Operationeel Leider van de veiligheidsregio wordt bepaald of een GRIP-fase voor de veiligheidsregio op de crisis van HHNK van toepassing is. De opschaling van de veiligheidsregio loopt niet altijd synchroon met de opschaling van HHNK. Functionarissen van het HHNK kunnen als liaison worden uitgenodigd om als adviseur deel te nemen aan CoPI en/of ROT. En indien relevant dat de dijkgraaf uitgenodigd wordt deel te nemen aan het GBT of RBT (Wet Veiligheidsregio's, art 39).

Een uitgebreide beschrijving van de GRIP-structuur 'GRIP en de flexibele toepassing ervan' is te vinden op de website van het Instituut Fysieke Veiligheid.

4.3 Uniformering opschalingsstructuur

De waterschappen in Nederland zijn een uniforme opschalingstructuur overeengekomen. Daarbij is een relatie met de GRIP-fasen van de algemene kolom gelegd. De opschaling van de algemene kolom loopt niet altijd synchroon met de opschaling van HHNK. In onderstaand schema staat de landelijke opschalingsystematiek. HHNK volgt deze systematiek bij de bepaling van de Alarmfasen.

⟷ = afstemming, samenwerking en informatie-uitwisseling

GRIP5 in de Algemene Kolom is nog niet volledig uitgewerkt. Hoe dan ook zal verticaal in de Algemene Kolom dan sprake zijn van afstemming, samenwerking en informatie-uitwisseling met de betreffende veiligheidsregio's en bij een watergerelateerde crisis tussen de Algemene Kolom en de Waterkolom.

✡ *In 2017 is het Interregionaal Coördinatieplan Overstroming Wateroverlast & Evacuatie boven het Noordzeekanaal vastgesteld. Dit plan omvat afspraken over coördinatie en afstemming in geval van overstroming, wateroverlast en evacuatie op het grondgebied van de provincie Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal.*

4.4 Alertfase HHNK (Alarmfase 0, dagelijkse routine, verhoogde waakzaamheid)

Alertfase (Alarmfase 0)	**Coordinatie: Alertteam waterschap**

Kenmerken Alertfase (Alarmfase 0)
In dit stadium is er sprake van verhoogde waakzaamheid. Kenmerken voor deze fase zijn: beperkt van omvang, eenvoudig en routinematig af te handelen.
Acties worden binnen de dagelijkse routine opgepakt. In een aantal gevallen wordt in dit stadium actie ondernomen door beheerders. Er is extra aandacht en controle op de werking van relevante objecten en installaties.

Coördinatie
Bij een probleem met uitstraling op of gevolgen voor de (directe) omgeving, wordt van de desbetreffende taakafdeling verwacht dat zij **direct de adviseur crisisbeheersing** informeert. De adviseur crisisbeheersing vormt zich een beeld van de situatie en vraagt zo nodig om aanvullende informatie. De adviseur crisisbeheersing informeert de waterschap operationeel leider en de mediawoordvoerder. De adviseur crisisbeheersing kan de waterschap operationeel leider dringend adviseren het Alertteam bijeen te roepen.

De waterschap operationeel leider is de leidinggevende van alle (bestrijdings)activiteiten. Hij is bevoegd het Alertteam bijeen te roepen. Er zijn geen bijzondere coördinatiestructuren nodig voor de bestrijding in deze fase. De leden van het Alertteam worden ingeschakeld voor de bewaking van externe relaties. Zo nodig worden de dijkgraaf en de directie geïnformeerd.

De waterschap operationeel leider beslist over opschaling naar een hogere alarmfase en afschaling. Alle betrokken medewerkers houden een logboek bij. Zowel de op- als de afschaling dient in de logboeken gemarkeerd te worden en te worden vermeld in het netcentrisch systeem.

Leden en taak Alertteam
Het Alertteam is hetzij fysiek, hetzij via telefonische afstemming, actief. Leidinggevende/ besluitvorming crisis: waterschap operationeel leider. Het Alertteam kent de volgende samenstelling:

	CBO-functie	Taak
1.	waterschap operationeel leider	- leidinggevende crisisbeheersingsorganisatie - besluitvormer aanpak en bestrijding
2.	WAT- leider	- coördinator activiteiten in het brongebied
3.	adviseur crisisbeheersing	- adviseur crisisbeheersing - verbindingen en afstemming informatie en stand van zaken intern en extern,
4.	mediawoordvoerder	- verzorgen en/of regelen crisiscommunicatie intern en extern

	CBO-functie	Taak
5.	informatiecoördinator	- alle relevante informatie verwerken in het netcentrisch systeem
6.	Ondersteuner CBO	- ondersteunende activiteiten voor de CBO

Alle leden van het Alertteam staan op hard piket en zijn 24/7 bereikbaar, beschikbaar en oproepbaar.

Alertfase HHNK schematisch

Crisisbeheersingsplan HHNK - Alertfase (Alarmfase 0)	
Alarmeren HHNK	**Informeren HHNK (*optioneel*)**
<u>Alertteam:</u> Waterschap operationeel leider WAT-leider adviseur crisisbeheersing mediawoordvoerder informatiecoördinator Beheerders taakafdeling	Klant Contact Centrum dijkgraaf en directie organisatie HHNK veiligheidsregio('s) crisiscoördinatoren collega waterbeheerders externe crisis- c.q. ketenpartners
Bevelslijnen: De waterschap operationeel leider geeft leiding aan de crisisbeheersingsactiviteiten. Taakafdelingen: inzet op basis van dagelijkse taakinvulling.	

4.5 Alarmfase 1 HHNK (bronbestrijding)

Alarmfase 1	**Coördinatie: Alertteam**	**Waterschap Actieteam + zo nodig: Actieteam Communicatie**

Kenmerken Alarmfase 1
In deze alarmfase is de afhandeling monodisciplinair[5], maar kan ***niet*** plaatsvinden binnen de dagelijkse routine van HHNK. Er zijn meer mensen en hulpmiddelen nodig dan normaal. Het aantal beheeractiviteiten en de informatiebehoefte neemt toe en de operationele activiteiten en nemen toe.

De bestrijding vraagt qua gecompliceerdheid en/of omvang om een gecoördineerde aanpak en wellicht specifieke deskundigheid. Extra acties zijn nodig.

[5] *Monodisciplinair in dit verband, betekent dat de crisisbestrijding alleen door het hoogheemraadschap wordt uitgevoerd. Er is nog geen noodzaak om derden erbij te betrekken. In dit stadium is het verstrekken van informatie aan de betrokken netwerkpartners en publiek over de ontwikkeling van de crisis belangrijk.*

Indien de crisis vanuit HHNK start, kan er sprake zijn van een GRIP-fase voor de veiligheidsregio. Dit wordt afgestemd via de (calamiteitencoördinator op de) centrale meldkamer van de veiligheidsregio's. De opschaling van de veiligheidsregio loopt niet altijd synchroon met de opschaling van HHNK. Mocht multidisciplinaire afstemming met de hulpverleningsdiensten nodig zijn, dan gebeurt dat via het zogeheten 'motorkapoverleg' of Commando Plaats Incident (CoPI).

Coördinatie
Bij Alarmfase 1 wordt een Waterschap Actieteam (WAT) ingericht. Dit gebeurt op basis van een besluit van de Waterschap Operationeel Leider. Het van toepassing zijnde (bestrijdings)plan of draaiboek kan hiervoor leidraad zijn of de (zichtbare) gevolgen voor de omgeving. Het is mogelijk dat het Alertteam opgaat in het Waterschap Actieteam. Voor de bestrijding is coördinatie tussen het Alertteam, het Waterschap Actieteam en de veldeenheden ter plaatse nodig. Plaats, aard, omvang en wellicht samenloop met andere crisistypen, bepalen of één of meerdere actieteams nodig zijn.

De waterschap operationeel leider kan bepalen dat ondersteuning van de mediawoordvoerder door cluster Communicatie of strategische communicatieadviseurs nodig is. Hij kan besluiten tot de instelling van een Waterschapsactieteam Communicatie.

De WAT-leider bepaalt welke (overige) expertise in het team nodig is en stuurt de leden van het Waterschap Actieteam aan. Dit gebeurt onder andere op basis van bestrijdingsteams, draaiboeken en werkinstructies. De WAT-leider stuurt op basis van de door de waterschap operationeel leider vastgestelde tactiek en de daaraan verbonden aanwijzingen, de leden van het Waterschap Actieteam en de bestrijdingsmaatregelen in het veld aan. De uitvoering van de bestrijdingsmaatregelen zelf vindt plaats door medewerkers van de betrokken afdeling, eventueel aangevuld met interne of externe hulp.

Het Waterschap Actieteam verzamelt gegevens en voorziet de overige leden van het Alertteam regelmatig van actuele informatie en/of prognoses. Die informatie wordt opgenomen in het netcentrisch systeem. Het actueel situatiebeeld wordt zo nodig gedeeld met de externe partners.

Voor het Waterschap Actieteam zal de bestrijding veelal een continu proces zijn. Bij langere duur van de crisis zorgt de WAT-leider tijdig voor een vervangingsschema. De waterschap operationeel leider bepaalt of opgeschaald moet worden en wanneer kan worden afgeschaald. Zowel de op- als de afschaling dient expliciet gemarkeerd te worden in het netcentrisch systeem. Alle betrokken teams en medewerkers houden een logboek bij.

Leden en taak Waterschap Actieteam (WAT)
Leidinggevende/besluitvorming crisis en communicatie: waterschap operationeel leider
Leidinggevende Waterschap Actieteam, veldteams en (bestrijdings)werkzaamheden: WAT-leider

Het Waterschap Actieteam kent de volgende (basis)bezetting:

	Functie	Taak
1.	WAT-leider	- voorzitter overleg WAT, leidinggevende WAT, aansturing veldteams

	Functie	Taak
		- afstemming (bestrijdings)acties / besluiten voorleggen aan waterschap operationeel leider - koppelt voortgang acties terug via het netcentrisch systeem en mondeling aan waterschap operationeel leider - (laten) opstellen vervangingsschema WAT, veldteams, etc.
2.	informatiecoördinator	- alle relevante informatie verwerken in het netcentrisch systeem - beeld presenteren in het crisisoverleg - vastleggen uitkomsten PBOB - vastleggen van acties + voortgangsbewaking
3.	Geo-informatiemedewerker	- situatiebeeld geografisch in kaart brengen - ondersteuning informatiecoördinator
4.	Ondersteuner CBO	- allround ondersteuning WAT - opstellen notulen WAT - logboek WAT
5.	Adviseur crisisbeheersing	- Adviseur netwerk, processen en procedures
6.	Adviseur communicatie	- Organiseren benodigde communicatie
7.	Inhoudelijk deskundigen	- inbreng inhoudelijke expertise en (beheer)gegevens

De WAT-leider bepaalt in hoeverre naast de basisbezetting anderen zitting hebben in het Waterschap Actieteam.

Alarmfase 1 HHNK schematisch

Crisisbeheersingsplan HHNK – Alarmfase 1	
Alarmeren HHNK	**Informeren HHNK**
Waterschap operationeel leider adviseur crisisbeheersing mediawoordvoerder voorzitter en leden Waterschap Actieteam (WAT) beheerders Klant Contact Centrum Zo nodig: ondersteuning door cluster Communicatie/ communicatieadviseurs of instelling Waterschapsactieteam Communicatie	Dijkgraaf en directie *Optioneel*: Veiligheidsregio('s) Gemeente(n) Organisatie HHNK Collega waterbeheerders Externe crisispartners

Bevelslijnen:
De waterschap operationeel leider geeft leiding aan de crisisbeheersing en bepaalt de tactiek en de communicatie.
De WAT-leider coördineert de bestrijdingsacties en de inzet van de veldeenheden.
De adviseur communicatie voert communicatiewerkzaamheden uit.

Mocht multidisciplinaire afstemming met de hulpverleningsdiensten nodig zijn, dan gebeurt dat via 'motorkapoverleg' (gebiedsbeheerder) of het Commando Plaats Incident (CoPI) door een gebiedsbeheerder, liaison WAT-leider of een handhaver.

4.6 Alarmfase 2 HHNK (bron- en effectbestrijding)

Alarmfase 2	Coördinatie:	**Waterschap Actieteam +**	**Waterschap Operationeel Team**

Kenmerken Alarmfase 2
De inzet van meerdere disciplines en aansturing van bestrijdingsactiviteiten is aanleiding voor opschaling van de crisisbeheersingsorganisatie. De afwikkeling is geen interne aangelegenheid meer. Waar nodig zal (extern) overleg plaatsvinden.

Het kan noodzakelijk zijn uitgebreid onderzoek te doen naar de oorzaak en gevolgen van de crisis en naar prognoses van de wijze waarop die zich zal ontwikkelen. Zo nodig worden in- of externe technische adviseurs ingeschakeld die in het scenarioteam door de WOL gestelde complexe vragen beantwoorden en mogelijke scenario's uitwerken.

Indien de crisis vanuit HHNK start, kan Alarmfase 2 van HHNK, een GRIP-fase voor de veiligheidsregio betekenen. Dit wordt afgestemd met de veiligheidsregio, via de calamiteitencoördinator op de centrale meldkamer met de voorzitter van het Regionaal Operationeel Team van de veiligheidsregio('s) of bij de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland eventueel met de leider CoPI. De opschaling van de veiligheidsregio loopt niet altijd synchroon met de opschaling van HHNK.

Coördinatie
Bij alarmfase 2 is een Waterschap Actieteam (WAT) en een Waterschap Operationeel Team (WOT) actief. In deze fase worden leden van het Ondersteuningsteam CBO opgeroepen (zie paragraaf 4.7.4) en wordt zo nodig een Waterschapsactieteam Communicatie ingesteld.

In deze fase is een gecoördineerde aanpak van de bestrijding nodig. De waterschap operationeel leider besluit tot het instellen van een Waterschap Operationeel Team. De bestrijdingsplannen of draaiboeken kunnen het moment beschrijven waarop een Waterschap Operationeel Team wordt geformeerd.

Het Waterschap Operationeel Team staat onder leiding van de waterschap operationeel leider. Het Waterschap Operationeel Team draagt zorg voor afstemming binnen de eigen organisatie en voor gecoördineerde inzet van medewerkers. De betrokken crisispartners worden ingelicht dan wel gewaarschuwd. In de bestrijdingsplannen c.q. draaiboeken worden de crisispartners benoemd.

Het Waterschap Operationeel Team verzorgt – indien aanwezig - ook de afstemming met operationele teams van andere crisispartners, bijvoorbeeld het Regionaal Operationeel Team of het operationeel team van een collega-waterbeheerder. Desgewenst vertegenwoordigt een liaison (met mandaat) HHNK bij een crisisteam van een crisispartner. Besluitvorming hierover loopt via de waterschap operationeel leider.

De dijkgraaf, directie en de andere leden van het Waterschap Beleidsteam worden in deze fase mondeling, telefonisch of schriftelijk geïnformeerd. Zij kunnen de voortgang ook volgen via het netcentrisch systeem. De dijkgraaf is portefeuillehouder crisisbeheersing. De informatielijn naar het bestuur loopt via de dijkgraaf. Het is gewenst bestuurders tijdig te informeren, ook als er (nog) geen directe actie van hen wordt verwacht. Zij kunnen dan adequaat reageren op eventuele vragen en zijn geïnformeerd voor het geval verdere opschaling nodig is.

Het Waterschap Operationeel Team wordt van informatie voorzien door het Waterschap Actieteam en het Waterschapsactieteam Communicatie. De informatie staat ook in het netcentrisch systeem. Bij de crisisbeheersing wordt voorzien in informatie en voorlichting aan bevolking, bestuur en eigen organisatie. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de beschikbare media (radio, tv, social media, website op internet, etc.) en via het KCC dat is voorzien van een 'Questions & Answers' voor veelgestelde vragen.

Ieder team houdt in het netcentrisch systeem het situatiebeeld actueel. Het situatiebeeld water wordt gedeeld met de veiligheidsregio('s), de collega-waterbeheerders en de externe crisispartners.

Bij langere duur van de bestrijding zorgt de waterschap operationeel leider voor een vervangingsschema voor het Waterschap Operationeel Team. De waterschap operationeel leider bepaalt of verder opgeschaald moet worden en wanneer kan worden afgeschaald. Wanneer de crisis onder controle is, kan worden afgeschaald. Zowel de op- als de afschaling dient gemarkeerd te worden in het netcentrisch systeem. Alle betrokken medewerkers en teams houden een logboek bij.

Bij de opbouw van de crisisbeheersingsorganisatie is uitgegaan van één crisis. Mocht zich een situatie voordoen waarbij sprake is van meerdere crises tegelijkertijd, dan wordt het Waterschap Operationeel Team uitgebreid met inhoudelijk deskundigen die meerwaarde toevoegen. Zo nodig kunnen meer Waterschap Actieteams gaan functioneren.

Leden en taak Waterschap Operationeel team (WOT)
Het Waterschap Operationeel Team is de spil in de crisisbeheersingsorganisatie.
Leidinggevende/besluitvorming crisis: waterschap operationeel leider
Leidinggevende Waterschap Operationeel Team: waterschap operationeel leider
Leidinggevende Waterschap Actieteam, veldteams en (bestrijdings)werkzaamheden: WAT-leider
Leidinggevende Waterschapsactieteam Communicatie: hoofd TC

Het Waterschap Operationeel Team (bepaling tactiek, operationele inzet) kent de volgende (basis)samenstelling:

	Functie	Taak
1.	waterschap operationeel leider	- Voorzitter Waterschap Operationeel Team, - leidinggevende crisis - filter informatie
2.	informatiecoördinator	- alle relevante informatie verwerken in het netcentrisch systeem - beeld presenteren in het crisisoverleg - vastleggen uitkomsten PBOB - vastleggen van acties + voortgangsbewaking
3.	WAT-leider	- Leidinggevende actieteam - verbinding tussen WOT en WAT
4.	adviseur crisisbeheersing	- Adviseur netwerk, processen en procedures - procesbewaker - verbindingen intern en extern
5.	adviseur communicatie	- Organiseren crisiscommunicatie intern en extern - Afstemming/vertaling naar Waterschapsactieteam Communicatie
6.	Ondersteuner CBO	- all round ondersteuning WOT - opstellen notulen WOT - logboek WOT
7.	(Geo-informatiemedewerker)	- situatiebeeld geografisch in kaart brengen - ondersteuning informatiecoördinator
8.	Informatiemanager	- ontsluiten en delen informatie crisispartners - opstellen gedeeld gemeenschappelijk beeld - werken met (landelijk) crisismanagementsysteem
9.	Inhoudelijk deskundigen	- inbreng inhoudelijke expertise en (beheer)gegevens
10.	(Coördinator scenarioteam)	- verbinding tussen WOT en WAT

De waterschap operationeel leider bepaalt in hoeverre anderen zitting hebben in het Waterschap Operationeel Team, bijvoorbeeld speciale expertise op het gebied van hoogwater informatie, een handhaver of een jurist.

Ondersteuningsteam CBO

Bij de opschaling naar een Waterschap Operationeel Team (Alarmfase 2) wordt het Ondersteuningsteam CBO actief.
Het betreft ondersteuning voor de bereikbaarheid van crisisteams op het moment dat het Waterschap Operationeel Team dan wel het Waterschap Actieteam in vergadering is, door het opvangen van email- en (mobiel) telefoonverkeer en vragen voor de crisisbeheersingsorganisatie intern en van de netwerkpartners en de eigen organisatie.

Uitbreiding KCC
Bij het toenemen van de overlast neemt de informatiebehoefte van de omgeving toe. De telefonische meldingen, klachten en informatievragen kunnen dan niet meer met de reguliere bezetting van het Klant Contact Centrum worden afgehandeld. Zo nodig wordt de bezetting uitgebreid.
Voor een adequate dienstverlening en afhandeling van het telefoonverkeer, wordt het Klant Contact Centrum voortdurend van actuele informatie voorzien via het netcentrisch systeem, een Q&A voor veelgestelde vragen en informatie vanuit het Waterschapsactieteam Communicatie.

Alarmfase 2 HHNK schematisch

Crisisbeheersingsplan HHNK – Alarmfase 2	
Alarmeren HHNK	**Informeren HHNK**
leden Waterschap Operationeel Team (WOT) leden Waterschap Actieteam (WAT) Klant Contact Centrum Waterschapsactieteam Communicatie leden Ondersteuningsteam CBO	dijkgraaf (portefeuillehouder crisisbeheersing) directie overige leden Waterschap Beleidsteam (WBT) veiligheidsregio('s): Regionaal Operationeel Leider *Optioneel:* bestuurders HHNK via de dijkgraaf organisatie HHNK (intranet) gemeente(n) collega-waterbeheerders en externe crisispartners
Bevelslijnen: De waterschap operationeel leider geeft leiding aan de crisisbeheersingsactiviteiten (WOT en WAT). Het WOT is verantwoordelijk voor de algemene operationele inzet. Het hoofd WAT geeft leiding aan de veldeenheden, voert de acties van het WOT uit en coördineert de inzet van de veldeenheden. De WAT-leider stemt acties af met de waterschap operationeel leider en koppelt de voortgang terug.	

4.7 Alarmfase 3 (ernstige waterstaatkundige crisis in één gemeente)

Alarmfase 3, één gemeente	Coördinatie:	**Waterschap Actieteam +**	**Waterschap Operationeel Team +**	**Waterschap Beleidsteam +**	**Gemeentelijk Beleidsteam**

Kenmerken Alarmfase 3, crisis in één gemeente
De waterstaatskundige crisis veroorzaakt een ernstige waterstaatkundige verstoring van het algemeen welzijn of de algemene veiligheid in **één gemeente**. Materiële belangen zijn of worden in ernstige mate bedreigd.
Het betreft hier een crisis die qua gecompliceerdheid, omvang en kans op (aanzienlijke) schade vraagt om een uitgebreide, gecoördineerde multidisciplinaire aanpak. De netwerkpartners vervullen zelf een actieve rol bij de bestrijding van de crisis.

Alarmfase 3 van HHNK betekent een GRIP-fase voor de veiligheidsregio. Indien de crisis vanuit HHNK start, wordt de GRIP-fase (via de calamiteitencoördinator op de meldkamer van de veiligheidsregio) afgestemd met de Regionaal Operationeel Leider. De GRIP-fase bepaalt de structuur van de interne en externe crisisbeheersingsorganisatie. De opschaling van de veiligheidsregio loopt niet altijd synchroon met de opschaling van HHNK.

Coördinatie
De waterschap operationeel leider adviseert de dijkgraaf het Waterschap Beleidsteam (WBT) te formeren. Het betreft een crisis die qua gecompliceerdheid, omvang en kans op (aanzienlijke) schade vraagt om een uitgebreide, gecoördineerde aanpak. De strategie, beleidsbepaling en bestuurlijke afstemming is een essentieel onderdeel van het optreden van de crisisbeheersingsorganisatie. De dijkgraaf is daarin formeel de eindverantwoordelijke en vertegenwoordigt HHNK. De dijkgraaf is de portefeuillehouder crisisbeheersing.

Bij HHNK zijn in Alarmfase 3 een Waterschap Beleidsteam (WBT), een Waterschap Operationeel Team (WOT) en Waterschap Actiecentra (WAC) actief. Daarnaast is de Taakorganisatie Crisiscommunicatie, het Ondersteuningsteam CBO en eventueel een uitgebreid KCC actief; zie de aparte paragrafen.

Het Waterschap Beleidsteam voorziet voor de duur van de crisis in de benodigde strategische en bestuurlijke beleidsbepaling, beleidsbeslissingen en afstemming. De betrokken netwerkpartners, zoals beschreven in de bestrijdingsplannen en draaiboeken worden volledig geïnformeerd/ gewaarschuwd. De dijkgraaf is voorzitter van het Waterschap Beleidsteam.
De dijkgraaf of de technisch voorzitter (een van de drie directeuren) zit het Waterschap Beleidsteam voor. De informatielijn naar het bestuur loopt via de dijkgraaf. Het is gewenst bestuurders tijdig te informeren, ook als er (nog) geen directe actie van hen wordt verwacht. Zij kunnen dan adequaat reageren op eventuele vragen en zijn geïnformeerd voor het geval verdere opschaling nodig is.

Het Waterschap Operationeel Team voorziet het Waterschap Beleidsteam van advies en informatie en legt de bestuurlijke dilemma's voor. Het WOT zet de geformuleerde strategie om in tactiek voor de bestrijding. De waterschap operationeel leider is voorzitter van Waterschap Operationeel Team. Deze is de schakel tussen het Waterschap Operationeel Team en het Waterschap Beleidsteam.

Voor het bepalen van de bestrijdingsstrategie, wordt op beleidsniveau ook afgestemd met externe organisaties. Het Waterschap Beleidsteam voert daarvoor overleg met vergelijkbare teams binnen de externe crisispartners en instanties, bijvoorbeeld het Gemeentelijk Beleidsteam.

De betrokken netwerkpartners worden geïnformeerd/gewaarschuwd en op de hoogte gehouden. In overleg met onder andere de burgemeester en/of de Regionaal Operationeel Leider wordt bepaald welke inzet van hulpverleningsdiensten nodig is. De dijkgraaf kan worden uitgenodigd in het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) plaats te nemen. De omstandigheden kunnen dwingen dat de liaisonrol door een ander dan de dijkgraaf wordt vervuld. HHNK kan als liaison een loco-dijkgraaf afvaardigen.

Zo nodig maakt de dijkgraaf voor de crisisbeheersing gebruik van de tot haar/hem beschikbaar staande bijzondere bevoegdheden. Als gebruik wordt gemaakt van die bijzondere bevoegdheden, wordt dit terstond aan de **commissaris van de Koning** gemeld.

In deze fase is het mogelijk dat de burgemeester het 'opperbevel' uitoefent. De burgemeester kan aanwijzingen/bevelen geven ten aanzien van het te voeren (water)beheer. HHNK volgt deze op en adviseert daarin, maar behoudt zijn taak ten aanzien van technische zorg van de waterstaatswerken. De commissaris van de Koning (cvdK) kan aanwijzingen geven aan de dijkgraaf en de burgemeester over de noodzakelijk geachte samenwerking.

Bevelvoering door de burgemeester heeft consequenties voor de voorlichting. Coördinatie van de voorlichting gebeurt via het Gemeentelijk Beleidsteam dan wel het Regionaal Operationeel Team van de veiligheidsregio. Leidend hiervoor zijn de crisisplannen van de veiligheidsregio. Feitelijke informatie over de waterstaatwerken wordt geleverd door HHNK.

In het netcentrisch systeem wordt een actueel situatiebeeld bijgehouden. Dit situatiebeeld en multidisciplinaire informatie worden gedeeld met veiligheidsregio, collega-waterbeheerders en de externe crisispartners.

Wanneer de crisis onder controle is, kan worden afgeschaald. De dijkgraaf bepaalt op advies van de waterschap operationeel leider wanneer kan worden afgeschaald. De Waterschap Operationeel Leider neemt het besluit tot afschalen. Zowel de op- als de afschaling dient gemarkeerd te worden in het netcentrisch systeem. Alle betrokken medewerkers en teams houden een logboek bij.

Leden en taak Waterschap Beleidsteam (WBT)
In de praktijk zit het Waterschap Beleidsteam niet continu in vergadering. Het team komt een of meer keer per dag bijeen. In de tussentijd kan de stand van zaken en de voortgang worden gevolgd in het netcentrisch systeem. De waterschap operationeel leider is de schakel tussen het Waterschap Operationeel Team en het Waterschap Beleidsteam.

Leidinggevende/besluitvorming crisis: dijkgraaf
Leidinggevende Waterschap Operationeel Team: waterschap operationeel leider
Leidinggevende Waterschap Actietam, veldteams en (bestrijdings)werkzaamheden: WAT-leider
Leidinggevende Taakorganisatie Crisiscommunicatie: hoofd TC

Het Waterschapsbeleidsteam - **bestuurlijk/strategisch beleid -** kent de volgende (basis)samenstelling:

	Functie	**Taak**
1.	(loco-)dijkgraaf	- leidinggevende crisis - voorzitter WBT - portefeuillehouder crisisbeheersing - bevoegdheden o.b.v. wet- en regelgeving - bestuurlijke afstemming en coördinatie

	Functie	Taak
2.	(secretaris-)directeur (=strategisch adviseur ambtelijke organisatie)	- desgewenst technisch voorzitter WBT - beleidsmatige organisatiezaken HHNK - filter informatie
3.	waterschap operationeel leider	- voorzitter WOT - leidinggevende operationeel crisis (WOT en WAT)
4.	adviseur crisisbeheersing	- Adviseur netwerk, processen en procedures - verbindingen intern en extern
5.	(senior) adviseur communicatie	- Strategie crisiscommunicatie intern en extern - Afstemming/vertaling naar Waterschapsactieteam Communicatie
6.	informatiecoördinator	- alle relevante informatie verwerken in het netcentrisch systeem - beeld presenteren in het crisisoverleg - vastleggen uitkomsten PBOB - vastleggen van acties + voortgangsbewaking
8.	Ondersteuner CBO	- notulen vergaderingen WBT - actielijst WBT - logboek WBT
9.	Specifieke deskundigheid	inbreng expertise

De dijkgraaf bepaalt in hoeverre anderen zitting hebben in het Waterschap Beleidsteam.

Ondersteuningsteam CBO
Bij de opschaling naar een Waterschap Operationeel Team (Alarmfase 3) is het Ondersteuningsteam CBO actief.
Het betreft ondersteuning voor de bereikbaarheid van crisisteams op het moment dat het Waterschap Beleidsteam, Waterschap Operationeel Team dan wel het Waterschap Actieteam in vergadering is, door het opvangen van email- en (mobiel) telefoonverkeer en vragen voor de crisisbeheersingsorganisatie intern en van de netwerkpartners en de eigen organisatie.

Uitbreiding KCC
Bij het toenemen van de overlast neemt de informatiebehoefte van de omgeving toe. De telefonische meldingen, klachten en informatievragen kunnen dan niet meer met de reguliere bezetting van het Klant Contact Centrum worden afgehandeld. Zo nodig wordt de bezetting uitgebreid.
Voor een adequate dienstverlening en afhandeling van het telefoonverkeer, wordt het Klant Contact Centrum voortdurend van actuele informatie voorzien via het netcentrisch systeem, een Q&A voor veelgestelde vragen en informatie vanuit het Waterschapsactieteam Communicatie.

Alarmfase 3 HHNK schematisch, crisis één gemeente

Crisisbeheersingsplan HHNK – Alarmfase 3, crisis één gemeente	
Alarmeren HHNK	**Informeren**
dijkgraaf	bestuurders HHNK (via de dijkgraaf)

Crisisbeheersingsplan HHNK – Alarmfase 3, crisis één gemeente	
Alarmeren HHNK	**Informeren**
directie overige leden Waterschap Beleidsteam (WBT) leden Waterschap Operationeel team (WOT) leden Waterschap Actieteam (WAT) leden Taakorganisatie Crisiscommunicatie Klant Contact Centrum Ondersteuningsteam CBO veiligheidsregio: Regionaal Operationeel Leider gemeente: burgemeester (dijkgraaf): voorzitter Gemeentelijk Beleidsteam collega-waterbeheerders en externe crisispartners	organisatie HHNK (intranet) commissaris van de Koning (cvdK)
Bevelslijnen: Interdisciplinaire bevelslijnen. Leidinggevende crisis: de dijkgraaf. Het Waterschaps Beleidsteam bepaalt de strategie, de communicatie en de beleidsbeslissingen voor HHNK. De waterschap operationeel leider geeft leiding aan de operationele bestrijdingsactiviteiten (Waterschap Operationeel Team en Waterschap Actieteam). De burgemeester kan het 'opperbevel' voeren. De dijkgraaf behoudt zijn bevoegdheden ten aanzien van de waterstaatswerken. De commissaris van de Koning (cvdK) kan aanwijzingen geven aan de dijkgraaf en de burgemeester.	

4.8 Alarmfase 3 HHNK (ernstige waterstaatkundige crisis, bovenlokaal, meerdere gemeenten)

Alarmfase 3, meerdere gemeenten	Coördinatie:	Waterschap Actieteam +	Waterschap Operationeel Team +	Waterschap Beleidsteam +	Regionaal Beleids-Team

Kenmerken Alarmfase 3 meerdere gemeenten
De waterstaatskundige crisis veroorzaakt een ernstige waterstaatkundige verstoring van het algemeen welzijn of de algemene veiligheid in meerdere gemeenten. Materiële belangen zijn of worden in ernstige mate bedreigd. Bijvoorbeeld bij een (dreigende) dijkdoorbraak.

Deze situatie vraagt om een multidisciplinaire aanpak. In deze fase zijn (of gaan) de netwerkpartners volledig bestuurlijk en operationeel aan het werk. Alarmfase 3 van HHNK betekent een GRIP-fase voor de veiligheidsregio.

Indien de crisis vanuit HHNK start, wordt de GRIP-fase via de calamiteitencoördinator op de centrale meldkamer van de veiligheidsregio afgestemd met de voorzitter van het Regionaal Operationeel

Team en de voorzitter van het Regionaal Beleidsteam. De GRIP-fase bepaalt de structuur van de interne en externe bestrijdingsorganisatie. De opschaling van de veiligheidsregio loopt niet altijd synchroon met de opschaling van HHNK.

Coördinatie
De waterschap operationeel leider adviseert de dijkgraaf het Waterschap Beleidsteam (WBT) te formeren. Het betreft hier een crisis die qua gecompliceerdheid, omvang en kans op (aanzienlijke) schade vraagt om een uitgebreide, gecoördineerde aanpak.
De strategie, beleidsbepaling en bestuurlijke afstemming is een essentieel onderdeel van het optreden van de crisisbeheersingsorganisatie. De dijkgraaf is daarin formeel de eindverantwoordelijke en vertegenwoordigt HHNK. De dijkgraaf is de portefeuillehouder crisisbeheersing.

Bij HHNK zijn in Alarmfase 3 een Waterschap Beleidsteam (WBT), een Waterschap Operationeel Team (WOT) en Waterschap Actieteams (WAT) actief, alsmede de Taakorganisatie Crisiscommunicatie, het Ondersteuningsteam CBO en een uitgebreid KCC. Zie de aparte paragrafen.

Het Waterschap Beleidsteam voorziet voor de duur van de crisis in de benodigde strategische en bestuurlijke beleidsbepaling, beleidsbeslissingen en afstemming. De betrokken netwerkpartners, zoals beschreven in de bestrijdingsplannen en draaiboeken worden volledig geïnformeerd/gewaarschuwd. De dijkgraaf is voorzitter van het Waterschap Beleidsteam. De dijkgraaf of de technisch voorzitter zit het Waterschap Beleidsteam voor.

De informatielijn naar het bestuur loopt via de dijkgraaf. Het is gewenst bestuurders tijdig te informeren, ook als er (nog) geen directe actie van hen wordt verwacht. Zij kunnen dan adequaat reageren op eventuele vragen en zijn geïnformeerd voor het geval verdere opschaling nodig is.

Het Waterschap Operationeel Team voorziet het Waterschap Beleidsteam van advies en informatie, legt bestuurlijke dilemma's voor en zet de geformuleerde strategie om in tactiek voor de bestrijding. De waterschap operationeel leider is voorzitter van Waterschap Operationeel Team. Deze is schakel tussen het Waterschap Operationeel Team en het Waterschap Beleidsteam.

Voor het bepalen van de bestrijdingsstrategie, wordt op beleidsniveau ook afgestemd met externe organisaties. Het Waterschap Beleidsteam voert daarvoor overleg met vergelijkbare teams binnen de externe crisispartners en instanties, bijvoorbeeld het Regionaal Beleidsteam. In overleg met onder andere de voorzitter veiligheidsregio en/of de Regionaal Operationeel Leider wordt bepaald welke inzet van hulpverleningsdiensten nodig is.

De betrokken netwerkpartners worden geïnformeerd/gewaarschuwd en op de hoogte gehouden. De dijkgraaf kan worden uitgenodigd in het Regionaal Beleidsteam (RBT) plaats te nemen. De omstandigheden kunnen dwingen dat de rol van liaison door een ander dan de dijkgraaf wordt uitgeoefend. HHNK kan als liaison een loco-dijkgraaf afvaardigen.

Zo nodig maakt de dijkgraaf in de crisisbeheersing gebruik van de tot haar/hem beschikbaar staande bijzondere bevoegdheden. Als er gebruik gemaakt wordt van die bijzondere bevoegdheden, wordt dit terstond aan de **commissaris van de Koning** gemeld.

In deze fase is het mogelijk dat de voorzitter veiligheidsregio het 'opperbevel' uitoefent. De voorzitter veiligheidsregio kan aanwijzingen/bevelen geven ten aanzien van het te voeren (water)beheer. HHNK volgt deze op en adviseert daarin, maar behoudt zijn taak ten aanzien van technische zorg van de waterstaatswerken. De commissaris van de Koning (cvdK) kan aanwijzingen geven aan de dijkgraaf en de voorzitter veiligheidsregio over de noodzakelijk geachte samenwerking. Bevelvoering door de voorzitter veiligheidsregio heeft consequenties voor de voorlichting. Coördinatie van de voorlichting gebeurt via het Regionaal Operationeel Team van de veiligheidsregio. Leidend hiervoor zijn de crisisplannen van de veiligheidsregio. Feitelijke informatie over de waterstaatwerken wordt geleverd door HHNK.

In het netcentrisch systeem wordt een actueel situatiebeeld bijgehouden. Dit situatiebeeld en multidisciplinaire informatie worden gedeeld met veiligheidsregio, collega-waterbeheerders en de externe crisispartners.

Wanneer de crisis onder controle is, kan worden afgeschaald. De dijkgraaf bepaalt op advies van de waterschap operationeel leider wanneer kan worden afgeschaald. De Waterschap Operationeel Leider neemt het besluit tot afschalen. Zowel de op- als de afschaling dient gemarkeerd te worden in het netcentrisch systeem. Alle betrokken medewerkers en teams houden een logboek bij.

Leden en taak Waterschap Beleidsteam (WBT)
In de praktijk zit het Waterschap Beleidsteam niet continu in vergadering. Het team komt een of meer keer per dag bijeen. In de tussentijd kan de stand van zaken en de voortgang worden gevolgd in het netcentrisch systeem. De waterschap operationeel leider is de schakel tussen het Waterschap Operationeel Team en het Waterschap Beleidsteam.

Leidinggevende/besluitvorming crisis: (loco-)dijkgraaf
Leidinggevende Waterschap Operationeel Team: waterschap operationeel leider
Leidinggevende Waterschap Actieteam, veldteams en (bestrijdings)werkzaamheden: WAT-leider
Leidinggevende Taakorganisatie Crisiscommunicatie: Hoofd TC.

Het Waterschap Beleidsteam - **bestuurlijk/strategisch beleid -** kent de volgende samenstelling:

	Functie	**Taak**
1.	(loco-)dijkgraaf	- leidinggevende crisis - voorzitter WBT - portefeuillehouder crisisbeheersing - bevoegdheden obv wet- en regelgeving - bestuurlijke afstemming en coördinatie
2.	(secretaris-)directeur (= strategisch adviseur ambtelijke organisatie)	- desgewenst technisch voorzitter WBT - beleidsmatige organisatiezaken HHNK - filter informatie

	Functie	Taak
3.	waterschap operationeel leider	- voorzitter WOT - leidinggevende operationeel crisis (WOT en WAT)
4.	adviseur crisisbeheersing	- Adviseur netwerk, processen en procedures - verbindingen intern en extern
5.	(senior) adviseur communicatie	- Strategie crisiscommunicatie intern en extern - Afstemming/vertaling naar Waterschapsactieteam Communicatie
6.	informatiecoördinator	- alle relevante informatie verwerken in het netcentrisch systeem - beeld presenteren in het crisisoverleg - vastleggen uitkomsten PBOB - vastleggen van acties + voortgangsbewaking
8.	Ondersteuner CBO	- notulen vergaderingen WBT - actielijst WBT - logboek WBT
9.	Specifieke deskundigheid	inbreng expertise

De dijkgraaf bepaalt in hoeverre anderen zitting hebben in het Waterschap Beleidsteam.

Ondersteuningsteam CBO
Bij de opschaling naar een Waterschap Operationeel Team (Alarmfase 3) is het Ondersteuningsteam CBO actief.
Het betreft ondersteuning voor de bereikbaarheid van crisisteams op het moment dat het Waterschap Beleidsteam, Waterschap Operationeel Team dan wel het Waterschap Actieteam in vergadering is, door het opvangen van email- en (mobiel) telefoonverkeer en vragen voor de crisisbeheersingsorganisatie intern en van de netwerkpartners en de eigen organisatie.

Uitbreiding KCC
Bij het toenemen van de overlast neemt de informatiebehoefte van de omgeving toe. De telefonische meldingen, klachten en informatievragen kunnen dan niet meer met de reguliere bezetting van het Klant Contact Centrum worden afgehandeld. Zo nodig wordt de bezetting uitgebreid.
Voor een adequate dienstverlening en afhandeling van het telefoonverkeer, wordt het Klant Contact Centrum voortdurend van actuele informatie voorzien via het netcentrisch systeem, een Q&A voor veel gestelde vragen en informatie vanuit het Waterschapsactieteam Communicatie.

Alarmfase 3 HHNK schematisch, crisis meerdere gemeenten

Crisisbeheersingsplan HHNK – Alarmfase 3, meerdere gemeenten	
Alarmeren HHNK	**Informeren HHNK**
dijkgraaf	bestuurders HHNK (via de dijkgraaf)
directie	organisatie HHNK (intranet)
overige leden Waterschap Beleidsteam (WBT)	
leden Waterschap Operationeel team (WOT)	commissaris van de Koning (cvdK)

Crisisbeheersingsplan HHNK – Alarmfase 3, meerdere gemeenten	
Alarmeren HHNK	**Informeren HHNK**
leden Waterschap Actieteam (WAT) leden Taakorganisatie Crisiscommunicatie Klant Contact Centrum Ondersteuningsteam CBO veiligheidsregio: voorzitter regionaal beleidsteam en Regionaal Operationeel Leider gemeenten: burgemeesters betrokken gemeenten (dijkgraaf) collega-waterbeheerders en externe crisispartners	
Bevelslijnen: Interdisciplinaire bevelslijnen. Leidinggevende crisis: de (loco-)dijkgraaf. De dijkgraaf is voorzitter van het Waterschap Beleidsteam. Het Waterschap Beleidsteam bepaalt de strategie, de communicatie en de beleidsbeslissingen voor HHNK. De waterschap operationeel leider geeft leiding aan de operationele crisisbeheersingsactiviteiten (Waterschap Operationeel Team en Waterschap Actieteam). De voorzitter van de veiligheidsregio kan het 'opperbevel' voeren. De dijkgraaf behoudt zijn bevoegdheden ten aanzien van de waterstaatswerken. De commissaris van de Koning (cvdK) kan aanwijzingen geven aan de dijkgraaf en de voorzitter veiligheidsregio.	

4.9 Alarmfase 4, bovenregionale crisis, meerdere waterschappen

Alarmfase 4 > waterschappen, bovenregionale crisis	Coördinatie:	**> Waterschap Actieteam**	**> Waterschap Operationeel Team**	**> Waterschap Beleidsteam**	**> Regionaal Beleidsteam**

Kenmerken Alarmfase 4
Een landelijke opschaling vindt altijd plaats **naast** de regionale opschaling. Ook zal de uitvoering van de bestrijding in de regio altijd door de (opgeschaalde) veiligheidsregio('s) dan wel regionale waterbeheerder(s) plaatsvinden. De opschaling van de veiligheidsregio loopt niet altijd synchroon met de opschaling van HHNK.

Coördinatie
Bij een bovenregionale crisis geldt voor HHNK de coördinatie beschreven in Alarmfase 3, crisis meerdere gemeenten. Bij HHNK zijn dan alle teams van de crisisbeheersingsorganisatie actief. In het netcentrisch systeem wordt een actueel situatiebeeld bijgehouden. Dit situatiebeeld en

multidisciplinaire informatie worden gedeeld met veiligheidsregio, collega-waterbeheerders en de externe crisispartners.

Opschaling ministerie Infrastructuur en Waterstaat
Voorts treden andere coördinatiestructuren in werking. Bij landelijke opschaling binnen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat speelt het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC-IenW) - de crisisorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat - een centrale rol bij het coördineren van calamiteiten, crises en rampen op het gebied van infrastructuur, water, klimaat en milieu.
Voor de landelijke opschaling en coördinatie bij (dreigende) grootschalige overstromingen, waarbij ook de waterschappen een rol spelen, beschrijft het Landelijk Draaiboek Hoogwater en Overstromingen de coördinatie, de procedures en de werkwijzen. Voor perioden met neerslagtekort is er het Landelijk Draaiboek Waterverdeling en Droogte.

Opschaling algemene kolom
Wanneer sprake is van een ramp of crisis die zich uitstrekt over meer dan één veiligheidsregio, kan ervoor worden gekozen op te schalen naar GRIP-5. Alarmfase 4 bij HHNK betekent een GRIP-4 of een GRIP-5 fase voor de veiligheidsregio. In deze fase is de algemene kolom, andere waterschappen en betrokken netwerkpartners volledig operationeel en bestuurlijk opgeschaald.

In 2017 is het *Interregionaal Coördinatieplan Overstroming Wateroverlast & Evacuatie boven het Noordzeekanaal* vastgesteld. Dit plan omvat afspraken over coördinatie en afstemming in geval van overstroming, wateroverlast en evacuatie op het grondgebied van de provincie Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal. De betrokken partijen die de afspraken met elkaar gemaakt hebben zijn veiligheidsregio’s, het hoogheemraadschap, Rijkswaterstaat, de politie en de provincie.

Voor landelijke opschaling binnen de algemene kolom geldt het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming, met een centrale rol voor het Nationaal Crisis Centrum (NCC) van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

4.10 Afschaling

Als de crisissituatie weer onder controle is kan er worden afgeschaald. Dit is een expliciet besluit van de waterschap operationeel leider. Er vindt een goede overdracht naar de reguliere beheerorganisatie plaats. Alle nog lopende acties zijn goed geborgd. De nazorg (zie volgende paragraaf) is georganiseerd.

4.11 Nazorg

Inleiding
Met nazorg worden alle activiteiten bedoeld die noodzakelijk zijn voor terugkeer naar de normale situatie voordat de crisis zich voordeed. De nazorg is niet alleen van toepassing op herstel in materiële zin, zoals het opruimen van de gevolgen en de schadeafwikkeling. Onderdeel is ook de psychische nazorg voor de medewerkers die betrokken zijn (geweest) bij de afhandeling van de

crisissituatie. Dit hoofdstuk gaat in op de algemene handelingswijze bij HHNK met betrekking tot de nazorg.

Nazorg medewerkers hoogheemraadschap
Een crisissituatie met (dodelijke) slachtoffer(s) kan een schokkende ervaring zijn voor medewerkers van HHNK, die op de crisislocatie aanwezig zijn geweest. Het is belangrijk dat direct na de afhandeling van een dergelijke crisis de medewerkers ondersteuning krijgen bij de verwerking van mogelijk traumatische ervaringen.
De evaluatie van de crisissituatie kan eventueel in samenwerking met andere hulpverleningsdiensten die op de crisislocatie aanwezig waren.

In alle gevallen geldt: het aanbieden van nazorg hoort bij het werk. Het gebruik maken hiervan is de keuze van de medewerker. Het initiatief voor het starten van de nazorg ligt bij de waterschap operationeel leider die dit zo spoedig mogelijk overdraagt aan de direct leidinggevende van de medewerkers. Het eerste opvanggesprek met de waterschap operationeel leider of de direct leidinggevende start het traject, daarna kan gekozen worden voor een traject met een bedrijfsmaatschappelijk werker. Een andere optie kan zijn dat Slachtofferhulp wordt ingeroepen.

Aansprakelijkheid (financiële afhandeling)
Handelend optreden tijdens en na een crisissituatie brengt kosten met zich mee voor de instantie die bestrijdt. Hier gaat het bijvoorbeeld om kosten die verband houden met arbeidsloon, reinigingskosten, bergingskosten, herstelkosten en kosten van gebruikt materiaal. De confrontatie met hoge kosten kan ertoe leiden dat hulpverlenende instanties huiverig zijn om tot actie over te gaan. In principe zijn de kosten van de bestrijding en de nazorg verhaalbaar op de veroorzaker/vervuiler.

Om schadeverhaal mogelijk te maken is het van belang dat HHNK tijdens de bestrijding van de crisissituatie informatie verzamelt en dat medewerkers logboeken bijhouden.

Herstelfase (voorbereiding, planning en uitvoering)
Bij crisissituaties is veelal sprake van materiële schade, vervuiling en/of maatregelen en acties waarmee kosten gemoeid zijn. HHNK probeert in geval van een crisissituatie zo snel mogelijk de oude situatie te herstellen en op deze manier de belasting voor mens en milieu te minimaliseren.

In de situatie waar de vervuiler/veroorzaker niet de mogelijkheden heeft om de vervuiling of beschadiging op te ruimen, neemt HHNK het initiatief de situatie te herstellen. Dit kan onder andere op basis van de Wrakkenwet en de Waterwet. De afstemming tussen de veroorzaker en HHNK zal in sommige gevallen moeilijk zijn. De belangen, met betrekking tot het snel vrijmaken van de vaarwegen en het beperken van de milieuschade, stroken vaak niet met de belangen van de veroorzaker van de stremming/vervuiling. Deze laatste groep zal proberen het probleem met minimale kosten op te lossen.

4.12 Evaluatie

Het bijhouden van logboeken per team en per betrokken medewerker bij de crisisbeheersingsorganisatie, is van belang voor het overzicht, de beeldvorming en de inzet van

bestrijdingsactiviteiten. Het is ook van belang voor de reconstructie, het analyseren en evalueren van de crisis.

Het (algemeen) bestuur van HHNK wordt bestuurlijk geïnformeerd over een crisis die vanaf Alarmfase 3 - instelling Waterschap Beleidsteam - of hoger is/wordt bestreden.

De instructie van de adviseur crisisbeheersing voorziet in het (laten) uitvoeren van een meer gedetailleerde, op de organisatie gerichte, evaluatie vanaf Alarmfase 2 (instelling Waterschap Operationeel Team). In de ambtelijke evaluatie worden de verbeteringen en leerpunten voor de crisisbeheersingsorganisatie benoemd. Nabesprekingen, een integrale evaluatie, logboeken en interne documenten dienen als informatiebron.

Wanneer door de dijkgraaf gebruik is gemaakt van (nood)bevoegdheden – Alarmfase 3 of 4 - zal een volledige analyse van de gebeurtenissen moeten worden gemaakt. Het betreft een bestuurlijke analyse. Deze evaluatie moet worden gestuurd aan Gedeputeerde Staten en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten waarin de bevoegdheden zijn toegepast.

5 Risico's en mogelijke scenario's

5.1 Inleiding

Veiligheid komt volgens de benadering van de veiligheidsketen tot stand, wanneer in voldoende mate en in samenhang aandacht is besteed aan alle schakels van deze keten. De veiligheidsketen bestaat uit de elementen: proactie, preventie, preparatie, respons/repressie en nazorg. Proactie is het structureel voorkomen dat er onveilige situaties ontstaan. In de **proactie**-fase worden de mogelijke risico's geïnventariseerd en vindt een analyse plaats hoe bepaalde activiteiten binnen de vastgestelde normen en waarden plaatsvinden. In de **preventie**fase worden door de beheerder de voorgeschreven maatregelen getroffen om te waarborgen dat de geaccepteerde risico's kunnen worden beheerst. Onder het begrip **preparatie** vallen alle taken en werkzaamheden die vooraf zijn verricht om door middel van plannen en procedures in de **respons**fase adequaat en tijdig te kunnen optreden. Na een crisis keert men in de **nazorg**fase weer terug naar de reguliere situatie, waarin ter afhandeling van de crisis de noodzakelijke rapportages plaatsvinden en alle maatregelen in samenhang worden geëvalueerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de mogelijke risico's waarmee HHNK tijdens zijn taakuitoefening kan worden geconfronteerd. Indien de effecten van die risico's worden gerelateerd aan de taken van HHNK, kunnen scenario's gedefinieerd worden.
De scenario's geven het inzicht om voor de meest voorkomende crisistypen een leidraad te hebben waarnaar gehandeld kan worden ten behoeve van de bron- en effectbestrijding. De scenario's worden ten behoeve van de bronbestrijding gebruikt als raamwerk voor de bestrijdingsplannen.

Risicoprofiel
De nadruk van de werkzaamheden van het hoogheemraadschap ligt op het veilig houden van het beheergebied (preventie). Dit komt tot uitdrukking in bijvoorbeeld de veiligheidsnormen voor primaire en regionale waterkeringen, de Nationaal Bestuursakkoord Water-(NBW)-normen voor wateroverlast, de beheer- en onderhoudsstrategie van het waterschap, en de prioritering bij handhavingstaken. Het voorkomen van waterstaatkundige calamiteiten en hun gevolgen is niet altijd mogelijk. De combinatie van de kans van voorkomen van calamiteiten de gevolgen daarvan vormen samen het (rest)risico.
Bij een risico-inventarisatie is het daarom noodzakelijk om inzicht te krijgen in zowel de kansen van voorkomen als de gevolgen (effecten) bij het optreden van calamiteiten.

Voor de risicoanalyse van HHNK is gebruik gemaakt van de Handreiking Regionaal Risicoprofiel die ook door de veiligheidsregio's wordt gebruikt om een regionaal risicoprofiel op te stellen.
In de handreiking is risico gedefinieerd als: een samenstel van de **waarschijnlijkheid** dat zich een ramp of crisis (of dreiging daarvan) voordoet en de mogelijke **impact** die dat kan hebben.

Kans/waarschijnlijkheid:

Zeer onwaarschijnlijk – Onwaarschijnlijk – Mogelijk – Waarschijnlijk – Zeer waarschijnlijk

Klasse	% waarschijnlijkheid	Kwalitatieve omschrijving	Kwalitatieve omschrijving *dreiging*
A	< 0,05	Zeer onwaarschijnlijk	Geen concrete aanwijzingen en gebeurtenis wordt niet voorstelbaar geacht
B	0,05 – 0,5	Onwaarschijnlijk	Geen concrete aanwijzingen, maar gebeurtenis wordt enigszins voorstelbaar geacht
C	0,5 – 5	Mogelijk	Geen concrte aanwijzingen, gebeurtenis is voorstelbaar
D	5 – 50	Waarschijnlijk	De gebeurtenis wordt zeer voorstelbaar geacht
E	50 - 100	Zeer waarschijnlijk	Concrete aanwijzingen dat de gebeurtenis geffectueerd zal worden.

Effect/impact:

Catastrofaal – Zeer ernstig – Ernstig – Aanzienlijk – Beperkt

Vitaal belang	Impactcriterium
1. territoriale veiligheid	1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied
2. fysieke veiligheid	2.1 doden 2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken 2.3 licamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)
3. economische veiligheid	3.1 kosten
4. ecologische veiligheid	4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)
5. sociale en politieke stabiliteit	5.1 verstoring van het dagelijks leven 5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur 5.3 sociaal psychologisch impact
6. veiligheid van cultureel erfgoed	6.1 aantasting van cultureel erfgoed

In het portefeuillehoudersoverleg Crisisbeheersing op 30 september 2019 is het overzicht van soorten calamiteiten en inventarisaties van de daarmee gepaard gaande risico's (waarschijnlijkheid x impact) vastgesteld. De 'score' in de laatste kolom geeft de inschatting van de impact op de reguliere bedrijfsprocessen van HHNK aan.

5.2 Risicoanalyse

5.2.1 Waterkeringen

PRIMAIRE WATERKERINGEN		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
overstroming van buitendijkse gebieden	kans: waarschijnlijk effect: aanzienlijk	**laag**[6]
overlopen/bezwijken van voorliggende waterkeringen	kans: mogelijk	**laag**

[6] *Het marineterrein in Den Helder ligt buitendijks. Daarom is het effect als aanzienlijk beoordeeld. De 'score' in de laatste kolom als inschatting van de impact op de bedrijfsprocessen van HHNK is 'laag' omdat HHNK buitendijks geen verantwoordlijkheden of taken heeft.*

PRIMAIRE WATERKERINGEN		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
	effect: beperkt	
overloop/overslag van primaire waterkeringen	kans: onwaarschijnlijk effect: beperkt	**midden**
falen van kunstwerken/kabels en leidingen in primaire waterkeringen	kans: waarschijnlijk effect: aanzienlijk	**midden**
erosie van de dijkbekleding van primaire waterkeringen	kans: mogelijk effect: beperkt	**laag**
bezwijken van primaire waterkeringen faalmechanismen - macro-instabiliteit - micro-instabiliteit - piping/zandmeevoerende wel(len) - zettingsvloeiing - invaren schip (met gevaarlijke lading) - schade door (zwaar) verkeer - explosie - sabotage/terroristische aanslag	kans : zeer onwaarschijnlijk effect: catastrofaal	**hoog**

REGIONALE WATERKERINGEN (boezemkades)		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
overstroming van boezemland	kans: waarschijnlijk effect: beperkt	**laag**
overloop/overslag van boezemwaterkeringen	kans: onwaarschijnlijk effect: aanzienlijk	**midden**
falen van kunstwerken/kabels en leidingen in boezemwaterkeringen - onvoorziene zetting van boezemwaterkeringen	kans: mogelijk effect: aanzienlijk	**midden**
erosie van de bekleding van boezemwaterkeringen - graverijen door dieren - instabiliteit door droogte of extreem hoge of lage boezemwaterstanden	kans: mogelijk effect: beperkt	**laag**
bezwijken van boezemwaterkeringen faalmechanismen - macro-instabiliteit - micro-instabiliteit - piping/zandmeevoerende wel(len) - droogte/extreem lage boezemwaterstand - maalstop/extreem hoge boezemwaterstand - snel dalende boezemwaterstand - doorbraak van primaire waterkeringen - invaren schip (met gevaarlijke lading)	kans: onwaarschijnlijk effect: zeer ernstig	**hoog**

REGIONALE WATERKERINGEN (boezemkades)		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
- schade door (zwaar) verkeer - explosie - sabotage/terroristische aanslag		

Risico's
De primaire waterkeringen in het beheergebied (dijkringen 5 Texel, 12 Wieringen, 13 Noord-Holland en 13b Marken) moeten voldoen aan het veiligheidsniveau dat is vastgesteld in de Waterwet (art. 2.2). De nadere vaststelling van de veiligheidsniveaus van de regionale keringen (boezemkaden) is een verantwoordelijkheid van de provincie. Voor de regionale keringen van HHNK zijn de veiligheidsniveaus vastgesteld in de Verordening Waterkering West-Nederland.

Het is de taak van HHNK te waarborgen dat de waterkeringen aan de veiligheidseisen blijven voldoen. De volgende risico's kunnen de veiligheid van de keringen bedreigen.
- Aantastingen van hoogte of stabiliteit door de 'tand des tijds' (inclusief zetting, etc.).
- Aantasting van de stabiliteit van een waterkering door extreme droogte (veendijken).
- Aantasting van een waterkering door of overslag van golven door een hoogwatersituatie (veroorzaakt door beperkte spui- of bemalingscapaciteit, langdurige hevige neerslag of hoog waterpeil, al dan niet in combinatie met opwaaiing).
- Beschadigde waterkering door een verkeersongeluk, terroristische aanslag, etc.
- Aantasting waterkering door muskusratten, ratten- en mollengangen, konijnen.
- Aantasting waterkering door illegale activiteiten in de door de keur beschermde zones of activiteiten waarbij de voorwaarden uit de keurontheffing niet worden nageleefd.
- Aantasting waterkering door kabels en leidingen, bebouwing of verkeersbelasting.
- Beschadiging van de dijkbekleding (muizen, schapen, Amerikaans rivierkreeften)
- Aantasting door achter- of onderloopse kunstwerken.
- Combinatie van bovengenoemde oorzaken.

5.2.1.1 Scenario's primaire waterkering

De zorg voor de primaire waterkering is een taak van HHNK. Er zijn drie deelscenario's te onderscheiden, te weten: schade, overloop/overslag en doorbraak.

Schade

Schade aan bijvoorbeeld dijkbekledingen kan veroorzaakt worden door zware golfslag, gecombineerd met extreem hoge waterstanden. Een totaaloverzicht van alle schademechanismen die kunnen optreden is opgenomen in de Wiki Noodmaatregelen Waterkeringen.
Hieronder vallen onder andere:
- schade aan dijkbekleding ofwel erosie.
- schade door instabiliteit.
- schade door graverij.
- schade door het bezwijken van waterkerende constructies.
- schade door leidingbreuk in waterkering.
- schade door stranding vaartuig tijdens stormvloed.

Mogelijke gevolgen van een doorbraak van een primaire waterkering zijn:
- overstroming;
- gevaar voor mens en dier;
- schade aan infrastructuur, gebouwen, installaties en voertuigen;
- schade aan landbouwgewassen.

Bestrijdingsstrategie

De bestrijdingsstrategie is erop gericht een spoedig (provisorisch) herstel van de primaire waterkering te bewerkstelligen en verdere schade en/of doorbraak te voorkomen.
De crisisbeheersingsorganisatie treedt in werking zodra schade aan de dijk wordt verwacht of is geconstateerd. Er wordt dan te allen tijde tot het hoogste niveau opgeschaald.

Overloop/overslag

Overslaande golven of extreem hoogwater kunnen problemen geven in het achterland. Een gevaar voor overlopen kan daarnaast ontstaan bij een combinatie van schade en/of doorbraak met hoogwater of bij extreem hoge waterstanden.

Bestrijdingsstrategie

De bestrijdingsacties die genomen worden, zijn er vooral op gericht om overloop/overslag van de primaire waterkering te voorkomen. In Wiki Noodmaatregelen Waterkeringen staan de diverse acties per faalmechanisme weergegeven.

Bij de keuze van de strategie zijn de volgende punten van belang:
- de actuele situatie;
- het effect van de genomen maatregelen;
- de complexiteit van de situatie;
- de actuele weersomstandigheden.

Doorbraak

Een doorbraak van een primaire waterkering kan ontstaan indien bij een stormvloed of een orkaan in combinatie met hoog water, schade aan de waterkering optreedt. Een storm met uitzonderlijk hoge waterstanden kan voorkomen indien het water de vaste wal wordt opgestuwd. Wanneer er een dreiging op doorbraak ontstaat, treden de draaiboeken Noordzee- en Waddenzeekeringen en/of IJssel- en Markermeerkeringen in werking.

Bestrijdingsstrategie

Hoogwatersituaties kunnen vooraf worden voorspeld, zodat er genoeg voorbereidingstijd is om actie te nemen. Tijdens en na hoogwaterwaarschuwingen wordt dijkbewaking ingesteld om de primaire waterkeringen te controleren en eventuele schade zo snel mogelijk (provisorisch) te kunnen herstellen. Door deze voorbereidingstijd kan de reactietijd bij het optreden van schade aan de dijk kort zijn.
De bestrijdingsorganisatie treedt in werking zodra schade aan de primaire dijk wordt verwacht of is geconstateerd. Er wordt dan altijd tot het hoogste niveau opgeschaald.

5.2.1.2 Scenario's regionale waterkeringen

Een regionale kering is een niet-primaire waterkering die is aangewezen op basis van een provinciale verordening en/of is opgenomen in de legger/keur van HHNK. Daaronder vallen niet alleen de 'natte' (bijvoorbeeld kades langs boezemwateren), maar ook 'droge' waterkeringen. Vanuit de mogelijke functies van regionale waterkeringen worden de volgende groepen onderscheiden.

- Boezemkaden (en polderkaden).
- Keringen langs regionale rivieren, langs kanalen en wateropslagbekkens.
- Compartimenteringdijken, secundaire dijken, slaperdijken en landscheidingen.
- Voorlandkeringen en zomerkades.

Schade

Ernstige schade aan de regionale waterkering kan onder andere ontstaan door:

- instabiliteit, veroorzaakt door verweking, afkalving of verzakking;
- beschadiging door muskusratten, konijnen of mollen;
- lokale ontgronding, door wateroverloop;
- schade door leidingbreuk in waterkering;
- schade door graverij.

De oorzaken kunnen onvoorzien zijn en zijn slecht van tevoren te voorspellen. De reactietijd wordt hierdoor sterk verkort. Snelle reactie is gewenst om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

Mogelijke gevolgen van een doorbraak van een regionale waterkering zijn:

- inundatie;
- schade aan de infrastructuur;
- schade aan gebouwen, installaties en voertuigen;
- schade aan landbouwgewassen;
- gevaren voor mens en dier.

Bestrijdingsstrategie

De bestrijdingsstrategie is onder andere afhankelijk van de locatie waar de bestrijding moet plaatsvinden.
Daarbij spelen de factoren als bereikbaarheid, weersomstandigheden en actuele waterstanden een belangrijke rol. De bestrijding is gericht om een spoedig (provisorisch) herstel van de regionale waterkering te bewerkstelligen, door bijvoorbeeld:

- plaatsen van zandzakken;
- aanvoer van (geschikte) grond;
- aanbrengen van kade- c.q. oeververdediging;
- aanbrengen van dijkzeil;
- aanbrengen van een tweede waterkering;
- wegpompen van overtollig water door noodbemaling.

Bij de bestrijding zijn de volgende punten van belang:

- de omvang van de schade;

- het effect van de genomen maatregelen;
- de complexiteit van de situatie;
- de actuele weersomstandigheden.

Overloop/overslag

Een extreem hoge waterstand in de boezem kan leiden tot de kaden en/of dijken die overlopen, waardoor wateroverlast ontstaat in het achterliggende gebied en dijken verweken. Deze situatie kan ontstaan door:
- extreme neerslag;
- hoge buitenwaterstanden, in combinatie met extreme waterafvoer;
- beperkte lozingscapaciteit door windwerking, in combinatie met extreme waterafvoer;
- uitvallen van boezemgemalen, in combinatie met extreme waterafvoer.

De oorzaken hebben een redelijke mate van voorspelbaarheid. Dat wil zeggen dat de hoge waterstand vooraf voorzien kan worden, zodat vroegtijdig actie kan worden ondernomen.

Bestrijdingsstrategie

De bestrijdingsstrategie is tweeledig.
1. Benutten van de beschikbare berging. Hiervoor zijn twee mogelijkheden.
   Deze zijn:
   - in bemalingsgebieden wordt de beschikbare berging op het water en in de grond benut, door de bemaling stop te zetten of te compartimenteren, waarna het waterpeil in het bemalingsgebied stijgt;
   - in gestuwde gebieden (met verschuifbare stuwen) kunnen de stuwen worden opgetrokken, waardoor de berging wordt vergroot.
2. Inundatie: als in alle peilgebieden en gestuwde gebieden de maximale berging is benut, komt inundatie aan de orde. Er zijn drie mogelijkheden:
   - de bemaling in peilgebieden zonder kapitaalintensieve gewassen, glastuinbouw of bebouwing wordt gereduceerd en de berging in gebieden met kapitaalintensieve gewassen, glastuinbouw of bebouwing wordt optimaal benut;
   - bepaalde gebieden worden geïnundeerd door de bemaling stil te zetten;
   - bepaalde gebieden worden vol gezet, door water vanuit de boezem in te laten.

   Daarbij moet opgemerkt worden dat inundatie een ingrijpend middel is.

Doorbraak

Wanneer er sprake is van extreme wateraanvoer door onder andere extreme neerslag, hoge rivierafvoer of gestremde lozing op de Waddenzee, staan de kaden en/of dijken in het gebied onder druk. Hierbij kunnen zwakke plekken in de kaden en/of dijken naar voren komen en kan er een gevaar op doorbraak ontstaan.

Bestrijdingsstrategie

De bestrijding is gericht:
- op het bestrijden en/of minimaliseren van de gevolgen;
- beperken wateraanvoer;

- informeren van de gemeenten en betrokkenen over het treffen van maatregelen om het gebied tijdig en veilig te kunnen verlaten;
- op een spoedig (provisorisch) herstel van de boezemkaden en/of dijken.

5.2.2 Waterkwantiteit
Risico's

Hoogwater

WATEROVERLAST		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
extreme neerslag of dooi	kans: waarschijnlijk effect: aanzienlijk/ernstig	**midden**
uitval van een boezem-/poldergemaal of peilregulerend kunstwerk	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	**laag**
maalbeperking als gevolg van een verontreiniging van oppervlaktewater	kans: onwaarschijnlijk effect: beperkt	**laag**
doorbraak van een primaire of regionale waterkering	kans: zeer onwaarschijnlijk effect: catastrofaal	**hoog**

Hoogwatersituaties in het boezemsysteem komen alleen voor door een combinatie van veel neerslag in het stroomgebied en hoge waterstanden op de Noordzee, Waddenzee, Markermeer of IJsselmeer, waardoor niet gespuid kan worden. Daarnaast heeft de wind een belangrijke invloed op de waterstanden in het gebied zelf.

Hoogwatersituaties ontstaan wanneer het afvoersysteem om één of meerdere redenen niet in staat is het aanbod te verwerken. Afhankelijk van de omstandigheden raken bij intensieve (en langdurige) regenval sloten en riolen vol, staat er water in de straten en treedt overstroming van laag gelegen percelen op. Het risico op de vorming van hoogwater in de polders wordt zoveel mogelijk binnen het betreffende peilgebied opgelost.

Voor de boezem en polders heeft HHNK een Calamiteitendraaiboek Hoog polder- en boezemwater. Voor de boezemstelsels Schermerboezem, Amstelmeerboezem en de Vereenigde Raaksmaats- en Niedorperkogge boezem zijn separate draaiboeken aanwezig.

Watertekort

WATERTEKORT		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
verzilting van oppervlaktewater en grondwater	kans: waarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	**midden**
zoutindringing via sluizen, inlaten, vispassages	kans: waarschijnlijk effect: aanzienlijk	**midden**
inlaten van water van onvoldoende kwaliteit	kans: mogelijk effect: aanzienlijk	**midden**
verzakking van waterkeringen	kans: onwaarschijnlijk effect: aanzienlijk/ernstig	**hoog**
hoge watertemperaturen	kans: mogelijk	**laag**

	effect: beperkt/aanzienlijk	

Van watertekort is sprake als de vraag naar water vanuit de verschillende maatschappelijke en ecologische behoeften groter is dan het aanbod van water met een voor de diverse behoeften geschikte kwaliteit. De verdringingsreeks – wettelijk vastgelegd (artikel 2.9 van de Waterwet en artikel 2.1 van het Waterbesluit) – geeft de rangorde van maatschappelijke behoeften aan, die bij de verdeling van het beschikbare water in acht wordt genomen. De landelijke verdringingsreeks is regionaal vertaald naar ons beheergebied in de Strategie waterverdeling HHNK die in december 2018 bestuurlijk is vastgesteld.

Het optreden van een langdurige periode van watertekort, droogte en (extreme) warmte kan voor bijzondere beheersituaties zorgen. Er kunnen zowel kwantitatieve als kwalitatieve aspecten spelen. In kwantitatieve zin kan een situatie van watertekort (laagwater), droogte en/of (extreme) warmte effecten hebben op:

- de mogelijkheid om water te onttrekken, door te voeren of in te nemen (onder meer t.b.v. beregening van gewassen, koel- en proceswater, onvoldoende waterdruk door peilverlaging, watervoorziening natuurgebieden en peilhandhaving t.b.v. bebouwing);
- waterkeringen als gevolg van droogte en (extreme) warmte (uitdroging).

Scenario's

Boezemwater

Het boezembeheer onder bijzonder omstandigheden is te verdelen in twee categorieën, namelijk hoogwater en watertekorten.

Hoogwater

Een te hoge waterstand in de boezem kan leiden tot overlopen van de kaden en/of dijken, waardoor er wateroverlast ontstaat in het achterliggende gebied en verweking van de dijk. Deze situatie kan ontstaan door extreme neerslag, beperkte bergingscapaciteit, beperkte afvoermogelijkheden of door uitval instrumentarium. De laatste drie situaties geven meestal pas problemen in combinatie met extreme neerslag.

Bestrijdingsstrategie

Hoge waterstanden kunnen redelijk goed worden voorzien, zodat vroegtijdig actie kan worden ondernomen. Hiervoor worden per situatie aanwijzingen en instructies gegeven in het bestrijdingsplan Hoog Water en de draaiboeken voor de boezemstelsels Schermerboezem, Amstelmeerboezem en de Vereenigde Raaksmaats- en Niedorperkogge boezem.

Watertekorten

Bij het boezemwaterbeheer is het van belang dat het waterpeil zoveel mogelijk op het vastgestelde peil wordt gehouden. Wanneer het waterpeil door een te geringe wateraanvoer in een bepaald gebied dreigt te dalen, zal men net als bij hoogwater in actie moeten komen. Een te geringe wateraanvoer/lage boezemwaterstand heeft gevolgen voor onder andere de inlaatvoorziening van de

polder, klink, de stabiliteit van waterkering, doorspoeling, scheepvaart en voor de diverse watergebruikvoorzieningen.

Bestrijdingsstrategie
Bij de bestrijding van laagwater zal men het waterbeheer in het gebied moeten aanpassen en de opgeslagen watercapaciteit zo goed mogelijk moeten gebruiken.

Polders

Het polderbeheer onder bijzondere omstandigheden is te verdelen in twee categorieën: extreem weerbeslag (hoogwater) en uitval van kunstwerken.

Hoogwater

Hoogwater in de polders wordt voornamelijk veroorzaakt door een combinatie van extreme neerslag in relatie tot de beschikbare bergingscapaciteit en afvoercapaciteit in de verschillende polders. Daarnaast kan door een te hoge waterstand in de boezem de polderbemaling worden stilgezet of beperkt.
Hierdoor kan wateroverlast ontstaan in de achterliggende polders.

Bestrijdingsstrategie
De bestrijdingsacties zijn gericht op een snelle afvoer van het overtollige water en/of het optimaal benutten van de bergingscapaciteit in de gehele polder.

Uitval kunstwerken

Het uitvallen van de kunstwerken kan verschillende oorzaken hebben, zoals:
- technische of mechanische storing;
- uitval van elektriciteit.

Bij een storing zal meestal één pomp uitvallen. Bij grotere gemalen zijn meerdere pompen aanwezig, zodat de bemaling in capaciteit vermindert, maar niet geheel stil komt te liggen. Dit is meestal wel het geval bij brand. Deze storingen hebben gevolgen voor het gebied dat door het betreffende gemaal
bemalen wordt. De gevolgen zijn dan lokaal.

Bij het uitvallen van de elektriciteit kunnen de gevolgen regionaal zijn wanneer meerdere gemalen uitvallen. Langdurige en grootschalige uitval van de elektriciteitsvoorziening kan ernstige gevolgen met zich meebrengen.

Bestrijdingsstrategie
Wanneer er een storingsmelding binnenkomt, zal deze worden geverifieerd door de watersysteembeheerder. Deze zal (laten) bekijken hoe de situatie ter plaatse is en naar gelang de omstandigheden besluiten of meteen actie moet worden ondernomen of dat het probleem zo spoedig mogelijk wordt opgelost.

5.2.3 Waterkwaliteit
Risico's

WATERKWALITEIT (Gezond water)		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
zoutindringing	kans: waarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	**midden**
lozing bekende of onbekende stof - puntbronnen: verontreiniging op specifieke locatie bijvoorbeeld vanuit een pijpleiding, riolering, brandbestrijding of ongeval - diffuse bronnen: verontreiniging die verspreid en indirect in het oppervlaktewater belandt vanuit de landbouw (meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen), industrie, bebouwde omgeving, weg- en railverkeer, beroeps- en recreatievaart), veroorzaker is moeilijk aan te wijzen. In bijzondere omstandigheden kan het waterschap vergunning verlenen om stoffen te lozen op het oppervlaktewater. Bijvoorbeeld rioolwateroverstorten. Dit type lozing wordt niet als calamiteit beschouwd.	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	**midden**
zuurstoftekort	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	**laag**
blauwalg, botulisme	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	**midden**
kadavers in het water	kans: mogelijk effect: beperkt	**laag**
bruinrot	kans: waarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	**laag**

WATERKETEN (Schoon Water)		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
uitval van één of meerdere riioolwaterzuiveringsinrichtingen (rwzi's) door: - stroomstoring - zwaar vervuilde of toxische aanvoer van rioolwater - uitval procesautomatisering - explosie	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	**midden**
breuk of lekkage van een rioolwaterpersleiding door: - verzakking - lekkage appendages - werkzaamheden	kans: waarschijnlijk effect: beperkt/aanzienlijk	**midden**
uitval van één of meerdere rioolgemalen door: - stroomstoring - falen van een pomp - aanrijding - explosie	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	**laag**
Uitval slibdrooginstallatie	kans: mogelijk	**midden**

	effect: beperkt/aanzienlijk	
Stagnatie afzet slibgranulaat	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	**midden**

De waterkwaliteit kan worden aangetast door: waterverontreiniging, het buiten bedrijf raken van installaties, als rioolgemalen en – zuiveringen, bluswater op het oppervlaktewater, verstoring van de werking van een persleiding of breuk of door extreme warmte.

Scenario's
Voor waterkwaliteit kunnen de volgende deelscenario's worden onderscheiden.
1. Waterverontreiniging.
2. Verontreinigd bluswater.
3. Thermische waterverontreiniging.
4. Botulisme.
5. Storing regionale waterzuiveringsinstallatie (rwzi).
6. Breuk in persleiding.

Waterverontreiniging

Waterverontreiniging kan optreden door een veelheid aan oorzaken, zoals bijvoorbeeld: olielozingen, mest- en gierlozingen, illegale lozingen, verkeersongevallen, natuurlijke oorzaken (bijvoorbeeld algenbloei), riooloverstorten.

Het oppervlaktewater kan zowel direct als indirect worden vervuild door bijvoorbeeld een lozing. Een indirecte lozing via het rioolstelsel kan ook een verminderde capaciteit van zuiveringsinstallaties met zich mee brengen. Een waterverontreiniging kan verschillende effecten met zich meebrengen. Een aantal voorbeelden is: zuurstofloosheid, visuele verontreiniging, giftigheid van het water, waardoor schade aan het ecosysteem kan ontstaan, zoals vissterfte.

Waterverontreinigingen treden over het algemeen plotseling op, zodat de mate van voorbereiding minimaal is. In vrijwel alle gevallen geldt dat er snel gereageerd moet worden om de verontreiniging te bestrijden. Daarnaast dient men wanneer nodig de gebruikers van het betreffende water (snel) te informeren over de verontreiniging. Het gaat bijvoorbeeld om beroepsvaart, recreanten en beheerders van grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden. In de verschillende bestrijdingsplannen wordt nader uitgewerkt welke gebruikers gewaarschuwd moeten worden.

Bestrijdingsstrategie
De algemene bestrijdingsstrategie bij waterverontreinigingen is:
- opsporen en wegnemen van de oorzaak;
- minimaliseren van de gevolgen (door isoleren/opsluiten van de verontreiniging);
- onderzoeken om welke stof het gaat en wat de bestrijdingsmogelijkheden zijn;
- verwijderen van de verontreiniging door diegene die in staat is dit te doen;
- bekijken of de gebruikers van het water geïnformeerd moeten worden over de waterverontreiniging;
- in vroegere staat terugbrengen van het ecosysteem;

- bij bekende veroorzaker het in rekening brengen van de kosten.

Verontreinigd bluswater

Verontreinigd bluswater is als apart scenario opgenomen, omdat er vaak maatregelen genomen kunnen worden om deze waterverontreiniging te voorkomen.

Vooral bij brand op industrieterreinen of bij overige industrieën kunnen verontreinigende stoffen vrijkomen. Deze stoffen kunnen zich met het bluswater verspreiden en in het oppervlaktewater of in het riool terechtkomen. Daardoor kan waterverontreiniging plaatsvinden.

Bestrijdingsstrategie

De bestrijding (het voorkomen van waterverontreiniging door verontreinigd bluswater) kan plaatsvinden door:
- bestaande bluswaterbassins te gebruiken (indien aanwezig);
- bassins te creëren voor de opvang van bluswater (bijvoorbeeld door een sloot te compartimenteren);
- het bluswater op te vangen en zoveel mogelijk her te gebruiken;
- noodvoorzieningen te treffen voor het terughouden van schadelijke stoffen.

De te nemen maatregelen zullen in overleg met de brandweer en eventueel een vertegenwoordiger van een verzekeringsmaatschappij worden genomen/getroffen.

Thermische verontreiniging

Thermische verontreiniging kan optreden wanneer te warm koelwater op het oppervlaktewater wordt geloosd. Eén van de gevolgen van een thermische verontreiniging is een daling van de zuurstofgraad in het water. Deze zuurstofdaling kan grote gevolgen hebben voor de ecosystemen.

Bestrijdingsstrategie

Verdunning, beluchting en spoeling van het water is de beste methode om de gevolgen van thermische verontreiniging te beperken tot een minimum.

Botulisme

Botulisme is de naam van de verschijnselen die worden veroorzaakt door de toxine (gifstof) botulinumtoxine van de bacterie *Clostridium botulinum*. Deze bacterie is van nature aanwezig in het oppervlaktewater. Onder de daarvoor juiste milieuomstandigheden kunnen de sporen uitgroeien tot bacteriën, die zich snel kunnen vermenigvuldigen. Hiervoor is het essentieel dat de temperatuur voldoende hoog is, dat het milieu zuurstofloos is en dat organisch materiaal aanwezig is.

Deze omstandigheden worden gevonden in de (warme) nazomer, in dode vogels, vissen en zoogdieren. Deze karkassen kunnen dan bronnen vormen voor de toxine. Toxine is zeer giftig en resulteert vaak in vogelsterfte. Watervogels met botulisme vertonen verlammingsverschijnselen aan

de vleugels en kop. Reeds gestorven dieren worden meestal aangetroffen met gestrekte poten en een slappe, enigszins gedraaide kop.

Het optreden van botulisme is redelijk voorspelbaar. De reactietijd moet uiteraard kort zijn, maar dit komt niet op enkele uren aan.

Bestrijdingsstrategie
De bestrijding is gericht op het zo spoedig mogelijk verwijderen van karkassen en hiermee op het voorkomen van uitbreiding van botulisme.
De verwijderde kadavers worden overgebracht naar een destructiebedrijf voor destructie. Het betreffende water waarin botulisme is aangetroffen moet zo spoedig mogelijk worden doorgespoeld.

Storing rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi)

Om het afvalwater te zuiveren heeft HHNK diverse rioolwaterzuiveringsinstallaties in beheer. Het afvalwater wordt vanaf het eindgemaal met een persleiding naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie gepompt. Daar wordt het afvalwater gezuiverd en vervolgens wordt het gezuiverde effluent op het oppervlaktewater geloosd. Dit proces kan verstoord worden doordat er een storing optreedt. Een storing kan ontstaan door een plotseling optredende stroomstoring, technische storing of vervuiling.

Bestrijdingsstrategie
In de verschillende bedrijfsnoodplannen voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties staan de acties weergegeven die genomen dienen te worden om een ongezuiverde lozing op het oppervlaktewater te voorkomen. Wanneer er toch een ongezuiverde lozing plaatsvindt, zal HHNK contact opnemen met de betreffende waterbeheerder. In overleg met peilbeheer en handhaving zullen de benodigde acties worden genomen.

Persleidingbreuk

Bij een breuk in een persleiding is de afvoer van rioolwater gestremd. De oorzaak van een breuk in een persleiding kan zijn dat de persleiding is beschadigd of de persleiding het heeft begeven door veroudering of zwakte.
Het gevolg van een persleidingbreuk kan zijn dat afvalwater uit het riool in de bodem en/of op het oppervlaktewater terecht komt. Hierdoor kan een water- en/of bodemverontreiniging ontstaan.

Bestrijdingsstrategie
De bestrijding van een persleidingbreuk valt onder de directie Water, afdeling Waterketen in samenwerking met Peilbeheer van afdeling Watersystemen. Om verdere schade aan het rioolstelsel en/of verontreiniging van het oppervlaktewater te voorkomen zal snel de benodigde actie ondernomen moeten worden.
In overleg met de beheerder van het oppervlaktewater zullen de nodige (nood)maatregelen genomen worden om verontreiniging van oppervlaktewater te voorkomen. Enkele maatregelen kunnen zijn:
- snel en doelmatig herstellen van de schade of storing;
- het nemen van noodmaatregelen om schade aan het rioolstelsel en verontreiniging van oppervlaktewater te voorkomen:

- afvalwater lozen via riooloverstorten;
- afvalwater met tankauto's naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie afvoeren;
- bepalen van de omvang en ernst van eventuele waterverontreiniging (waterkwaliteitsonderzoek).

5.2.4 Wegbeheer

Risico's

WEGEN		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
bezwijken of overstromen van een weg door: - leidingbreuk - extreme regenval - dijkdoorbraak met overstroming	kans: mogelijk effect: aanzienlijk/ernstig	**midden**
blokkade van wegen door extreme weersomstandigheden, zoals: - storm - ijzel - extreme sneeuwval - extreme regenval	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	**laag**
blokkade van wegen door menselijke activiteiten zoals: - ongeval - opzettelijke stremming / sabotage - opzettelijke beschadiging	kans: mogelijk effect: beperkt/aanzienlijk	**laag**

HHNK is aangewezen als wegbeheerder voor bepaalde wegen in het beheersgebied, behoudens de rijks- en provinciale wegen. Het betreft een verantwoordelijkheid voor onder andere in goede staat houden van wegen, het herstel van wegen, het verwijderen van omgevallen bomen van de weg, gladheidbestrijding, vervuiling van de weg.

Scenario's

Scenario's die denkbaar zijn voor het wegbeheer zijn: een ongeval op de weg, gladheidbestrijding tijdens onder andere sneeuwval of ijzel, bomen verwijderen van de weg na een storm of herstel van de weg na bijvoorbeeld een dijkdoorbraak.

Bestrijdingsstrategie

Bestrijdingsstrategieën voor bovengenoemde scenario's kunnen zijn:
- het vroegtijdig laten pekelen van de wegen, voordat sneeuw of ijzel wordt verwacht;
- het opruimen van bomen, voertuigen of vervuiling van de wegen;
- de wegen herstellen na schade.

5.2.5 Bedrijfscontinuïteit

Naast de hiervoor genoemde 'traditionele' risico's, gerelateerd aan de kerntaken van een waterschap, bestaan er ook 'niet-traditionele' risico's waardoor de bedrijfscontinuïteit in het geding komt. Verstoring van de bedrijfsvoering kan leiden tot een bedreiging van de primaire kerntaken en verstoring, uitval of ontregeling van mensen en middelen.

Bedrijfscontinuïteit		
Soort calamiteit	**Risico-inventarisatie**	**Score**
Langdurige uitval elektriciteit	kans: mogelijk effect: zeer ernstig	**midden**
Langdurige uitval informatietechnologie /telecommunicatie	kans: mogelijk effect: ernstig	**midden**
Ongeplande uitval personeel - milde of ernstige griepepidemie	kans: onwaarschijnlijk effect: aanzienlijk	**laag**
Cybercrime door misbruik, verstoring of uitval gevaar of schade: - beperking van de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de ICT, - schending van de vertrouwelijkheid van de in de ICT opgeslagen informatie, of - schade aan de integriteit van die informatie	kans: mogelijk effect: zeer ernstig	**midden**

Scenario's
Scenario's die denkbaar zijn voor bedreiging van de bedrijfscontinuïteit zijn: langdurige uitval elektriciteit waardoor elektrisch aangedreven waterstaatkundige en zuiveringstechnische werken niet meer functioneren, langdurige uitval informatietechnologie/telecommunicatie waardoor data- en spraakcommunicatie en besturing op afstand niet meer mogelijk is, ongeplande uitval personeel, cybercrime (= criminaliteit met ICT als middel én doelwit).

Bestrijdingsstrategie
Bestrijdingsstrategieën voor bovengenoemde scenario's kunnen zijn: beschikbaar hebben van noodstroomvoorzieningen en noodcommunicatievoorzieningen, handmatige bediening mogelijk houden, afspraken over uitwisseling personeel met collega-waterschappen, systemen redundant uitvoeren en back-ups maken, goede informatiebeveiliging (beveiligingsadviezen van Nationaal Cyber Security Centrum opvolgen). Voor uitval van elektriciteit en systemen op kantoor is een bedrijfscontinuïteitsplan opgesteld. Om de effecten van niet-traditionele risico's op de reguliere bedrijfsprocessen te beperken zijn scenario-analyses gemaakt. Beheersmaatregelen zijn en worden uitgewerkt in protocollen en draaiboeken.

5.2.6 Stralingsincidenten - Kernongeval
In het gebied van HHNK ligt in de duinen van Petten een kernreactor. Bestuurlijke netwerkkaart crisisbeheersing nr. 6 geeft de bevoegdheden en coördinatie aan bij een (dreigend) kernongeval. De kernreactor in Petten is een categorie A-object.

Risico's
Een kernongeval kan gevolgen hebben voor het waterkwantiteitsbeheer en het waterkwaliteitsbeheer van HHNK.

Scenario's

Scenario's die denkbaar zijn bij een kernongeval zijn: problemen voor het watersysteem van HHNK. Dat heeft invloed op het waterkwantiteitsbeheer en waterkwaliteitsbeheer van HHNK. Acties kunnen nodig zijn om (verdere) schade te voorkomen.

Bestrijdingsstrategie

In het stroomschema in de netwerkkaart wordt aangegeven hoe er gehandeld dient te worden. Bij de bestrijding zal eerst alle aandacht gaan naar de veiligheid van medewerkers en aanwezigen. Daarna zullen maatregelen genomen worden om de milieu- en economische schade tot een minimum te beperken.

Voor de benodigde maatregelen op de getroffen beleidsterreinen en voor bevelen aan beheerders van objecten, is het bevoegd gezag voor een categorie A-object:
- minister van Infrastructuur en Waterstaat (coördinatie)
- elke minister op zijn beleidsterrein
- voorzitter veiligheidsregio
- Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS)
- Europese Commissie

Maatregelen oppervlaktewater
Naast maatregelen ten aanzien van oppervlaktewateren bij een ongeval met een categorie A object, kan een beheerder onder meer de volgende maatregelen treffen:
- versnellen afvoer of doorspoelen van verontreinigd oppervlaktewater;
- beschermen oppervlaktewater en drinkwatervoorziening;
- maatregelen t.a.v. onttrekken primair slib aan slibverwerkingsproces;
- verbieden, beperken gebruik oppervlaktewater;
- maatregelen telen, oogsten land- en tuinbouwproducten; sluiten van kassen; weiden, vangen, slachten van dieren en vissen.

5.3 Draaiboeken

Voor de bestrijding van (dreigende) crises zijn binnen HHNK draaiboeken beschikbaar. De verschillende scenario's, zoals genoemd in dit crisisbeheersingsplan vormen het uitgangspunt voor die draaiboeken. De draaiboeken worden periodiek geactualiseerd.

6 Bijlagen

6.1 Lijst van afkortingen

CvdK	:	Commissaris van de Koning
CoPI	:	Commando Plaats Incident
HHNK	:	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
GBT	:	Gemeentelijk Beleidsteam
GHOR	:	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GRIP	:	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
GS	:	Gedeputeerde Staten
LOCC	:	Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum
RBT	:	Regionaal BeleidsTeam
ROT	:	Regionaal Operationeel Team
RWS	:	Rijkswaterstaat
RWZI	:	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
TBZ	:	Team Bevolkingszorg
I&W	:	Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat
Vz	:	Voorzitter
WAT	:	Waterschap Actieteam
WAT-C	:	Waterschap Actieteam - Communicatie
WBT	:	Waterschap Beleidsteam
WOL	:	Waterschap Operationeel Leider
WOT	:	Waterschap Operationeel Team
Wvr	:	Wet veiligheidsregio’s

6.2 Begrippenlijst

Alarmeren	:	Het waarschuwen van de leden van het Alertteam, Actieteam, Operationeel Team of het Beleidsteam.
Alertteam	:	Het eerste aanspreekpunt tijdens een crisis bij HHNK. Het bestaat uit een operationeel leider, adviseur crisisbeheersing en een mediawoordvoerder.
Beheergebied	:	In het algemeen gebruikt in de zin van 'het gebied waarover Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier het beheer voert'.
Bestrijdingsplan	:	Scenario gebonden plan, waarin voor de organisatie alle specifieke acties van een scenario worden beschreven.
Bestuursdwang	:	Het door het bevoegde bestuursorgaan op kosten van de overtreder ongedaan maken van hetgeen in strijd met de wet is.
Bestuurlijke coördinatie	:	De afstemming van het beleid met en tussen: de veiligheidsregio, gemeenten, de rijksdiensten, waterbeheerders en andere overheden en instanties. Deze coördinatie wordt bereikt door: overleg met de burgemeester, voorzitter veiligheidsregio, in de provincie werkzame 'rijksheren', militaire commandanten en andere belanghebbenden; aanwijzingen van de CdK aan burgemeesters en een dijkgraaf over de crisisbestrijding; het voorzien in een eenhoofdige operationele leiding.
Bestuurlijke organisatie	:	Het gedeelte van de leidingstructuur op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau: bestuurders en hun maatstaven waaronder het gemeentelijke crisisteam.
Bevoegd gezag	:	Het bestuursorgaan waar de besluitvorming is neergelegd op grond van de van toepassing zijnde wettelijke bepaling.
Bijstand	:	Aanvullend potentieel van buiten de eigen dienst, aangevraagd door het bevoegd gezag.
Bron- en effectbestrijding	:	Alle (acuut) te verrichten activiteiten ter directe bestrijding en stabilisatie van een crisis en het terugdringen van gevaar.
Buitengewone omstandig-heden	:	Gebeurtenissen die buiten het normale werkpatroon vallen en kunnen uitgroeien tot een crisis.
Commandostructuur	:	De leidingstructuur van de bestrijdingsorganisatie op uitvoerend niveau, de operationeel gerichte leidingstructuur van een bepaalde dienst.
Coördinatie	:	De onderlinge afstemming van informatie, adviezen, verantwoordelijkheden of taken teneinde een doeltreffende besluitvorming of uitvoering te bevorderen.
Coördinatie Centrum	:	De plaats waar de burgemeester en zijn crisisteam - optioneel inclusief de operationeel leider – zijn ondergebracht

		(gemeentelijk, intergemeentelijk, dan wel regionaal in te richten).
Commando Plaats Incident	:	Een team waarin de aanwezige leidinggevenden van de hulpverleningsorganisaties gezamenlijk overleg plegen en beslissingen nemen. Het team dat de coördinatie verzorgt op de plaats van de crisis en dat de leiding geeft aan de feitelijke bestrijding (uitvoerende activiteiten). Het team staat onder leiding van de leider Commando Plaats Incident (eenhoofdige leiding).
Voorzitter veiligheidsregio	:	De aangewezen burgemeester die bij een bovenlokale ramp of crisis bevoegdheden toegekend heeft gekregen op het gebied van advisering, bestuurlijke coördinatie, doorzettingsmacht en het nemen van beslissingen.
Crisis	:	Een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast (art. 1 Wet veiligheidsregio's). Het betreft een gebeurtenis of een dreiging van een gebeurtenis met gevolgen voor de waterkering, waterbeheersing en/ of waterkwaliteit, alsmede wegen en vaarwegen, die er toe noodzaken beslissingen en acties te (onder)nemen, waarin het beleid in normale omstandigheden niet voorziet. Al naar gelang de aard en omvang van de aantasting of dreiging daarvan, kan de crisis worden aangemerkt als een calamiteit, ramp of zwaar ongeval.
Crisisbeheersing	:	Het geheel van maatregelen en voorzieningen, met inbegrip van de voorbereiding daarop, dat de overheid, het gemeentebestuur of het bestuur van een veiligheidsregio in een crisis treft ter handhaving van de openbare orde, indien van toepassing in samenhang met de maatregelen en voorzieningen die een overheid treft op basis van een bij of krachtens enige andere wet toegekende bevoegdheid ter zake van een crisis worden getroffen (art 1 Wet veiligheidsregio's).
Crisisbeheersingsplan	:	Een organisatieplan waarin de taken, de verantwoordelijkheden en de structuur zijn beschreven met als doel het waarborgen van een effectieve en efficiënte inzet van mensen en middelen bij situatie waarbij crisisbeheersing noodzakelijk is.
Crisisbeheersingsorganisatie	:	De organisatie die wordt opgezet om een crisis te bestrijden. Het beheersen van of de omgang met een crisis. Een proces dat bestaat uit vier elementen, te weten preventie, preparatie, repressie en nazorg.
Driehoeksoverleg	:	Het overleg tussen een burgemeester en een vertegenwoordiger van het Openbaar Ministerie, in aanwezigheid van een politiechef, dat gericht is op de beleidsafstemming voor opdrachten aan de politie.
Fasering	:	Het opdelen van het scenario/de crisis in de van toepassing zijnde alarmfases c.q. GRIP-fases.

Gemeentelijk Coördinatie Centrum	:	De plaats waar de burgemeester en zijn crisisteam zijn ondergebracht.
Gemeentelijk beleidsteam (GBT)	:	Dit team adviseert de burgemeester bij het maken van bestuurlijke afwegingen met betrekking tot de crisisbestrijding en bij het nemen van beleidsbeslissingen. Het gemeentelijk beleidsteam is multidisciplinair samengesteld en wordt ingesteld bij GRIP-3.
Hoogwater	:	Situatie waarbij het waterpeil hoger is dan het reguliere waterpeil.
Liaison	:	Vertegenwoordiger van HHNK bij een crisisoverleg, bijvoorbeeld het regionaal operationeel team of het regionaal beleidsteam.
Logistiek	:	De verwerving, opslag, het beheer en onderhoud en de uitgifte van goederen. Alle voorbereidingen en handelingen die nodig zijn om het potentieel voor de crisisbestrijding zo doeltreffend mogelijk in te zetten en te bevoorraden.
Motorkapoverleg	:	Het ad-hoc overleg tussen de hulpverleningsdiensten op uitvoerend niveau als er op de plaats van de crisis incidenteel afstemming gewenst is.
Nationaal Crisis Centrum	:	Fungeert als ondersteunende c.q. uitvoerende staf en facilitair bedrijf ten dienste van de interdepartementale crisisbesluitvorming op ambtelijk en politiek bestuurlijk niveau. Bij een volledige opschaling bestaat het Nationaal Crisis Centrum uit het Operatiecentrum, de Eenheid Planning en Advies en de Eenheid Bestuurlijke en Juridische Zaken. Verzorgt interdepartementale coördinatie. Het NCC maakt deel uit van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV).
Nafase	:	Het onderzoek naar hoe een crisis heeft kunnen ontstaan, welke besluiten zijn genomen, welke acties zijn ingezet, welke onderwerpen nadere actie behoeven en wie voor de uitwerking zorg draagt.
Ondersteuning	:	Het geheel van secretariële, logistieke en verbindingstechnische voorzieningen, dat tot doel heeft een actieteam, operationeel team (staf) of het beleidsteam te laten functioneren.
Ontruiming	:	Het voor korte duur verlaten van de verblijfplaats op een advies van parate diensten. Brandweer en politie kunnen direct tot een dergelijk advies overgaan, indien daarvoor, binnen te geven grenzen, een mandaat is verstrekt. Een voorwaarde daarbij kan zijn dat zij de ontruiming zelf in goede banen kunnen leiden.
Openbare veiligheid	:	Het belang openbare veiligheid betreft de bescherming van personen en zakenanders dan in het kader van de nationale en internationale rechtsorde. Het gaat hierbij met name om

		grootschalige verstoringen van de gezondheidstoestand van de bevolking, overstromingen, branden, etc.
Waterschap Operationeel Leider	:	De leidinggevende van HHNK bij een crisis als het gaat om operationele zaken.
Operationeel Leider (veiligheidsregio)	:	Deze functionaris is voorzitter van het Regionaal Operationeel Team van de betrokken Veiligheidsregio. Het is zijn taak om (van beleidsbeslissingen) operationele opdrachten te formuleren. Hij coördineert de taakuitvoering van de operationele diensten in directe samenwerking met de betrokkenen (multidisciplinair).
Operationele leiding (veiligheidsregio)	:	De bevoegdheid tot het in opdracht van de burgemeester geven van bindende aanwijzingen aan commandanten/hoofden van de crisisbestrijding samenwerkende zelfstandige diensten, zonder daarbij te treden in de bevoegdheden van de commandanten/hoofden van de diensten aangaande de wijze van uitvoeren van taken.
Opperbevel	:	Opperbevel duidt op: de politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheid en de zeggenschap over ieder die aan de (crisis)bestrijding deelneemt, in het bijzonder met het oog op een goede coördinatie.
Opschaling	:	Het opzetten van de crisisbeheersingsorganisatie vanuit het dagelijks functioneren van de diverse diensten. Het overgaan van kleinschaligheid naar grootschaligheid. Vanuit de normale werkzaamheden wordt met gebruikmaking van bevoegdheden uit wetten, plannen en procedures de crisisbeheersingsorganisatie gevormd.
Preparatie	:	De voorbereiding op de acute bestrijding van een crisis door planvorming, informatievoorziening, oefenen en opleiden.
Preventie	:	Het onderzoeken naar oorzaken van gebeurtenissen die kunnen voorkomen.
Primaire kering	:	Een duinenrij of een dijk die water keert tegen de zee of de meren. Sommige van deze primaire keringen vormen de grens tussen twee dijkringen en grenzen niet aan zee of een meer.
Proactie	:	Het wegnemen van structurele oorzaken van onveiligheid.
Provinciaal Coördinatie-Centrum	:	De plaats waar de commissaris van de Koning en zijn provinciale crisisteam is gezeteld.
Ramp	:	Een zwaar ongeval of een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate zijn geschaad of worden bedreigd, en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de

		dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken (art. 1 Wet veiligheidsregio's).
Rampenbestrijding	:	Het geheel van overheidsmaatregelen ter bescherming van de bevolking is gericht op de beperking of verzachting van de gevolgen van een gebeurtenis als bedoeld in de Wet veiligheidsregio's.
Rampbestrijdingsplan	:	Het samenstel van maatregelen dat voorbereid is voor het geval zich een crisis voordoet die naar plaats, aard en gevolgen niet voorzienbaar is. Met 'plaats' wordt hier niet alleen een gebied, maar ook een object of een traject bedoeld.
Regionaal Crisisplan	:	Het crisisplan van de veiligheidsregio waarin in algemene zin is aangegeven hoe in geval van een (dreigende) ramp of crisis als bedoeld in de Wet veiligheidsregio's, gehandeld dient te worden teneinde tot een doelmatige bestrijding van de crisis en de gevolgen daarvan te komen.
Rampterrein	:	Het door de opperbevelhebber aangewezen gedeelte van een gemeente waarbinnen bijzondere regimes gelden ten aanzien van de handhaving en het herstel van openbare orde en veiligheid.
Regionaal Beleidsteam (RBT)	:	Bij een crisis waarbij meerdere gemeenten betrokken zijn, wordt een regionaal beleidsteam ingesteld. Het regionaal beleidsteam staat onder voorzitterschap van de voorzitter veiligheidsregio, die ook wettelijke bevoegdheden toegekend heeft gekregen. De burgemeesters van de betrokken gemeenten nemen plaats in het regionaal beleidsteam.
Regionaal Coördinatie Centrum (RCC)	:	De plaats waar de voorzitter veiligheidsregio en zijn intergemeentelijke crisisteam (het intergemeentelijk samengesteld orgaan dat de voorzitter veiligheidsregio bijstaat), inclusief de operationeel leider, is ondergebracht. Het RCC is tevens de fysieke locatie voor ROT, stafsecties, enkele actiecentra, GBT en RBT, en soms ook de driehoek.
Regionaal Operationeel Team (ROT)	:	Dit team is verantwoordelijk voor een gecoördineerde uitvoering van de crisisbestrijding.
Regionale kering	:	(of boezemkade) is een dijk langs een kanaal, vaart of ander binnenwater. Deze dijken omsluiten een gebied dat vervolgens polder wordt genoemd.
Repressie	:	Het afhandelen en bestrijden van een crisis, het tegengaan van een vervolgcrisis en het hulpverlenen aan slachtoffers.
Risico	:	Het product van het effect en de kans op een crisis in een bepaald gebied of plaats.

Strategisch niveau	:	Het niveau waarop de beleidskaders worden vastgesteld waarbinnen de bestrijdingsorganisatie gaat optreden.
Tactisch niveau	:	Het niveau waarop de tactiek van het optreden wordt bepaald binnen de gestelde beleidskaders.
Waterschap Actieteam	:	Het Actieteam voert op basis van de vastgestelde tactiek en de daaraan verbonden aanwijzingen van het waterschap operationeel team, de maatregelen uit die noodzakelijk zijn voor de aanpak van de crisis.
Waterschap Actieteam Communicatie	:	Waterschap Actieteam Communicatie, bestaande uit omgevingsanalisten, redacteuren en publieksvoorlichters, is onderdeel van de Taakorganisatie Crisiscommunicatie haalt de informatiebehoefte uit de omgeving op voorziet daar in door het verstrekken van algemene informatie voor zover die informatie betrekking heeft op feiten en omstandigheden gerelateerd aan de crisissituatie.
Waterschap Beleidsteam	:	Het team dat tot taak heeft de strategie- en beleidsbepaling en bestuurlijke afstemming met crisispartners te verzorgen bij een crisis. De dijkgraaf is formeel eindverantwoordelijk. Hij vertegenwoordigt HHNK in en buiten rechte en heeft bijzondere bevoegdheden. Het waterschap operationeel team informeert het waterschap beleidsteam over de stand van zaken en legt strategische besluitvormingspunten voor aan het waterschap beleidsteam.
Waterschap Operationeel Team	:	Het waterschap operationeel team vormt het scharnierpunt tussen het waterschap beleidsteam en actieteams. Het waterschap operationeel team voorziet het waterschap beleidsteam van advies en informatie en legt strategische besluitvormingspunten voor aan het waterschap beleidsteam. Het team zet de geformuleerde strategie om in een tactiek voor de aanpak van de crisis. Het operationeel team draagt zorg voor de afstemming binnen de eigen organisatie en voor een gecoördineerde inzet van alle medewerkers van de organisatie.
Waterstaatswerken	:	Oppervlaktewateren en waterkeringen, met inbegrip van de daartoe behorende kunstwerken en wat verder naar hun aard daartoe behoort.
Wet veiligheidsregio's	:	Wet waarin bevoegdheden en de verhouding tussen overheden bij een crisis worden geregeld. De wet stelt veiligheidsregio's in en integreert de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening met behoud van lokale bestuurlijke en operationele verankering, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren.

6.3 Verzendlijst

	Externe organisaties	**Aan**
1	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Algemeen Bestuur
2	Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland	Algemeen Bestuur
3	Veiligheidsregio Kennemerland	Algemeen Bestuur
4	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Algemeen Bestuur
5	Politie	Politiechef Eenheid Noord-Holland
6	Rijkswaterstaat West-Nederland Noord	Hoofdingenieur-Directeur
7	Rijkswaterstaat Midden-Nederland	Hoofdingenieur-Directeur
8	Provincie Noord-Holland	College van Gedeputeerde Staten
9	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht	Dagelijks Bestuur
10	Hoogheemraadschap van Rijnland	College van Dijkgraaf en Hoogheemraden
11	Wetterskip Fryslân	Dagelijks Bestuur
12	Waterschap Zuiderzeeland	College van Dijkgraaf en Heemraden
13	Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland	Directie
14	Waternet	Directie
15	Port of Amsterdam	Directie

6.5 HHNK in cijfers

Peildatum: 1 april 2019

Algemeen

Oppervlakte beheergebied (bestuurlijk)	196.700 hectare
- landelijk gebied	162.140 hectare
- stedelijk gebied	34.560 hectare
Aantal gemeenten (geheel of gedeeltelijk)	30
Aantal inwoners	1.143.000 (1,14 miljoen)

Watersysteembeheer (kwantiteit)

Oppervlakte bemalen gebied	175.750 hectare
- aantal poldergebieden	224
- aantal peilgebieden	2.088
Oppervlakte vrij afstromend gebied	20.950 hectare
Oppervlakte open water (totaal)	14.000 hectare (7%)
- boezemwater	3.000 hectare
- polderwater, overig water	11.000 hectare
Lengte primaire wateren	3.640 kilometer
- boezemwateren	543 kilometer
Lengte overige wateren in beheer	16.580 kilometer
Aantal gemalen (totaal)	2.160
- boezemgemalen	4
- poldergemalen	338
- overig	1.818
Aantal sluizen (totaal)	88
- schutsluizen	49
- overig	39
Aantal stuwen	5.046
Aantal duikers, syphons en hevels	52.960
Aantal vispassages	33

Waterkeringenbeheer

Lengte primaire waterkeringen	262 kilometer
- harde keringen	178 kilometer
- zandige kust (duinen)	84 kilometer
Lengte regionale waterkeringen	1.064 kilometer
Lengte overige waterkeringen	205 kilometer
Aantal coupures	158

Wegenbeheer

Oppervlakte taakgebied wegenzorg	79.759 hectare (peildatum 1 januari 2020)
Lengte wegen in beheer (incl. fiets- en voetpaden)	1.159 kilometer (peildatum 1 januari 2020)
- Wegen op waterkeringen	457 kilometer (peildatum 1 januari 2020)
Aantal lichtmasten	8.454 (peildatum 1 januari 2020)

Afvalwaterzuivering

Aantal rioolgemalen	291
Lengte persleidingen	611 kilometer
Aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's)	15
Aantal IBA-systemen	719

6.6 Overzichtskaarten

De kaarten geven een indicatie van de ligging van de objecten. Bestrijdingsplannen en draaiboeken kunnen meer gedetailleerde kaarten bevatten.

Kaart 1: Boezemwateren en -gemalen

Kaart 2: Primaire, regionale en overige waterkeringen

Kaart 3: Rioolwaterzuiveringen, persleidingen en rioolgemalen

Kaart 4: Wegen

6.7 Netwerkpartners

In het kader van de kwaliteitsverbetering van de crisisbeheersing is wetgeving op elkaar afgestemd en heeft onderzoek plaatsgevonden naar risico's en de mate waarin de crisisbeheersing daarop moet worden afgestemd. Resultaat daarvan is meer dan voorheen in het crisisbeheersingsplan en de daaraan gekoppelde (bestrijdings)plannen, ingaan op de relaties met de partners bij de crisisbeheersing. Immers, in alle gevallen is bij de bestrijding van crises een goede samenwerking met andere overheden en instanties onontbeerlijk. Deze organisaties samen vormen een netwerk.

Welke netwerkpartners bij een specifieke crisis betrokken zijn, kan uiteraard verschillen per crisis. De aanleiding, aard (crisistype) en omvang van een (dreigende) crisis of de 'groeipotentie' ervan zijn vanzelfsprekend bepalend voor de inzet van of taakuitoefening door de betrokken partners. Omdat uit analyse van eerdere crises vaak herkenbare patronen optreden, zijn veel van de activiteiten vastgelegd in draaiboeken en procesbeschrijvingen. Dat geldt ook voor de inzet van gemeentelijke en hulpverleningsdiensten bij een crisis. Voor dat doel zijn (in regionaal verband afgestemde) rampenplannen geschreven en geïmplementeerd.

In de crisisbeheersing kunnen verschillende deelplannen of processen worden onderscheiden, zoals opvang en verzorging, nazorg, communicatie, bron- en effectbestrijding, afzetten etc. De vereiste onderlinge afstemming wordt onder meer mogelijk gemaakt door zowel in de plannen van het hoogheemraadschap en andere waterbeheerders als in de rampenplannen actieve informatiestappen op te nemen, waardoor de betrokken organisaties hun rol in de bestrijding kunnen vervullen.

Tot slot worden risico's, waaronder ook overstromingsrisico's in beeld gebracht door middel van de risicokaart.

Crisispartners
De organisaties die bij de bestrijding van een crisis worden betrokken zijn in eerste instantie:
- veiligheidsregio's (centrale meldkamer, brandweer, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR);
- politie;
- gemeenten;
- Rijkswaterstaat (regio's West-Nederland Noord, Midden Nederland, Verkeer en Watermanagement);
- provincie (beheerafdelingen);
- havenautoriteiten;
- nutsbedrijven
- collega-waterschappen.

De activiteiten hebben voornamelijk betrekking op de informatievoorziening. Inschatting van de omstandigheden, het verstrekken van prognoses en onderlinge afstemming van activiteiten zijn immers ook voor deze netwerkpartners van belang om te kunnen optreden.
Voor het inwinnen van gegevens en informatie wordt contact onderhouden met organisaties en bedrijven als:
- watermanagementcentrum Kust in Lelystad;
- watermanagementcentrum Meren in Lelystad voor IJsselmeer en Markermeer;
- het KNMI (weerkamer) en Meteo Consult;
- nutsbedrijven.

Wanneer de ernst of omvang groter wordt en zich een crisis voordoet (of dreigt te ontstaan), komen voor het hoogheemraadschap de volgende overheden en organisaties in beeld. Daarbij moet worden

bedacht dat onder deze omstandigheden, bevelvoering en coördinatie
mogelijk al door de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio en zijn team worden opgepakt.
- Rijk (Departementaal Coördinatiecentrum - Infrastructuur en Waterstaat).
- Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC)
- Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV).

Ook worden in voorkomende gevallen particuliere bedrijven en (organisaties van) vrijwilligers betrokken bij de crisisbestrijding. Gedacht moet worden aan aannemers, loonwerkers, verhuurbedrijven, bedienaren van kunstwerken, etc.

Aanvraag bijstand
De dijkgraaf is bevoegd tot het doen van een verzoek om bijstand bij andere waterschappen, al dan niet via de Unie van waterschappen. Indien de crisis de waterstaatstaken betreft, is de dijkgraaf bevoegd een verzoek om bijstand bij het LOCC in te dienen.

Het LOCC coördineert namens de Minister van Justitie en Veiligheid de operationele inspanningen, zowel in de voorbereidingsfase als in de responsfase van multidisciplinaire crises. Tegen deze achtergrond heeft het LOCC tot doel om bij (dreigende) (inter)nationale incidenten, rampen, crises en grootschalige evenementen te komen tot een efficiënte en samenhangende inzet van mensen, middelen en expertise van de operationele diensten brandweer, politie, GHOR, Defensie en van de gemeenten. Het betreft daarbij situaties waarin de regionale grenzen worden overschreden en interregionale en/of internationale bijstand moet worden verleend. Het LOCC ondersteunt dan de Veiligheidsregio's, de commissarissen van de Koning en de Minister van Justitie en Veiligheid bij alle operationele aspecten. De kerntaak van het LOCC bestaat uit de regievoering op de interregionale en internationale bijstand- of steunverlening, waarbij zowel de operationele als de bestuurlijke aspecten betrokken zijn. Het LOCC draagt in genoemde situaties tevens zorg voor de landelijke operationele informatievoorziening.

De burgemeester van de gemeente waarin zich een (dreigende) crisis voordoet, is bevoegd tot het aanvragen van bijstand van brandweer, politie en of geneeskundige eenheden buiten de desbetreffende gemeente of regio. Het gaat om een verzoek om bijstand.
De voorzitter van een Veiligheidsregio kan de voorzitter van een naastgelegen veiligheidsregio om bijstand vragen.

In bijzondere gevallen kan de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een beroep doen op militaire bijstand.
Nu de Wet veiligheidsregio's van kracht is, is de rol van de commissaris van de Koning veranderd. Bijstand (met uitzondering van bijstand op grond van de Politiewet) wordt rechtstreeks bij de Minister van Justitie en Veiligheid (lees Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum = LOCC) aangevraagd. In bijlage 1 van het Handboek bijstand nationaal, staat vermeld op welke wijze bijstand bij het LOCC aangevraagd dient te worden. Hierin wordt ook gesproken over het te gebruiken aanvraagformulier, te gebruiken door alle kolommen. Zie de website: LOCC. In de Informatie Voorziening Capaciteits Management is inzichtelijk welke nationale capaciteiten (materieel en expertise) van onze crisispartners (waterschappen, RWS, DCC) beschikbaar zijn.

Bijstand communicatie
Ingeval van een crisis is communicatie aan de bevolking een essentieel geregionaliseerd proces van de veiligheidsregio, waarbij indien noodzakelijk uiteraard wel wordt afgestemd met de betreffende gemeente(n). Een van de middelen om informatie over te dragen is via radio en tv. De gemeenten

hebben hiervoor een convenant afgesloten met NH Media als de regionale rampenzender in Noord-Holland. De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio, verantwoordelijk voor de communicatie, is degene die dan bepaalt wat de inhoud is van de berichten, die worden uitgezonden. Het hoogheemraadschap sluit onder die omstandigheden aan bij de communicatieactiviteiten van de gemeente of de veiligheidsregio.

De afstemming van de communicatie met de crisispartners is onderdeel van het crisiscommunicatieplan.

Relatieschema
Op verschillende niveaus wordt binnen het netwerk samengewerkt en afgestemd. Schematisch ziet dat er als volgt uit:

6.9 Meld- en alarmeringsprocedure

Meldingen en klachten kunnen uit allerlei bronnen, op verschillende manieren en tijdstippen worden aangedragen. De melder moet erop kunnen vertrouwen dat de melding of klacht wordt aangehoord en adequaat wordt behandeld. De melder moet bovendien in staat zijn om zijn bericht 7 dagen per week 24 uur per etmaal kwijt te kunnen. Met name bij een crisis of schade kan dat van doorslaggevend belang zijn voor de bestrijding.

Om die reden is voor meldingen of van klachten, in welke vorm dan ook, voorzien in een centraal meldpunt. Het telefoonnummer 0800-1430 is altijd beschikbaar. Tijdens reguliere werktijden wordt dat beantwoord door het Klant Contact Centrum; buiten kantoortijden door een callcenter.

Het Klant Contact Centrum en het callcenter zorgen ervoor dat meldingen of klachten worden doorgegeven aan de juiste afdeling, cluster en/of medewerker. Wanneer doorgifte niet slaagt, wordt de melding door de telefonist(e) geregistreerd en via de e-mail aan de betreffende medewerker gezonden. Het Klant Contact Centrum draagt geen verantwoordelijkheid voor het afhandelen. Het Klant Contact Centrum vervult alleen een registratie- en doorgeeftaak. Hetzelfde geldt buiten kantooruren voor het callcenter.

Daarnaast bestaat er nog een categorie technische meldingen en alarmen. Deze worden gegenereerd door de beveiliging en meetapparatuur op waterstaatkundige en zuiveringstechnische kunstwerken. Via een telefoon- of netwerkverbinding worden deze meldingen en alarmen rechtstreeks doorgegeven aan een wachtdienstmedewerker.

Organisatie
Meldingen en klachten worden als regel behandeld door de betreffende afdeling/cluster en verantwoordelijke gebiedsbeheerder. Buiten kantoortijden door de geconsigneerde. Ieder dienstonderdeel, waarvan medewerkers meedraaien in deze storings- of wachtdienst, beschikt over een vast, met die medewerkers mee roulerend, telefoonnummer. De organisatie van deze wachtdienst is de verantwoordelijkheid van het desbetreffende dienstonderdeel.
Voor kennisspreiding, opvang van verlof en ziekte is het aantal medewerkers dat rouleert in een groep op minimaal vier gesteld. Alle wachtdiensten duren een week (één week op, drie weken af). Een en ander moet ook aansluiten bij het arbeidstijdenbesluit.

Steeds moet worden beoordeeld of er sprake is van klacht of melding in de sfeer van routine of van een (dreigende) crisis. In overleg met het afdelings-/clusterhoofd wordt indien nodig gekozen voor het opschalen van de crisisbeheersingsorganisatie door de WOL.

Klachten en meldingen worden naar aard onderscheiden, in eerste instantie doorgegeven aan de verantwoordelijke afdeling, zoals hieronder aangegeven:

Voor het oplossen van technische problemen aan gemalen, kunstwerken, openbare verlichting en schade aan wegen etc., zal een beroep worden gedaan op onder andere het cluster Onderhoud. Buiten kantoortijd zijn hiervoor twee veldcoördinatoren, een team medewerkers Onderhoud waarvan een vrachtwagenchauffeur en een werkvoorbereider geconsigneerd.

Kwaliteitsborging
Voor zorgvuldigheid in de omgang met een klacht of melding worden deze geregistreerd. Dat registreren gebeurt op een centraal punt. De individuele behandelaar voegt daar eigen informatie over de behandeling aan toe.

Analyse en prestatiemeting maken onderdeel uit van een meldingen,- en klachtenprocedure. De registratie maakt deze mogelijk door een standaardindeling en uniforme probleemidentificatie en registratiewijze. Meting van aantallen en kwaliteit van de klachtenafhandeling worden betrokken bij de reguliere managementrapportages. Van elke melding of klacht wordt minimaal bijgehouden:

- naw-gegevens van de melder (voor eventuele terugkoppeling en evaluatie);
- inhoud van de melding of klacht;
- tijdstip en data van ontvangst, doormelding en afhandeling;
- wijze van behandeling en door wie.

Voor registratie wordt gebruikgemaakt van een computersysteem.